

III. FEJEZET

A SZABADALOM MEGADÁSÁRA IRÁNYULÓ ELJÁRÁS AZ ÉRDEMI VIZSGÁLATTÓL A MEGADÁSIG

1. AZ ÉRDEMI VIZSGÁLAT LEFOLYTATÁSÁNAK ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI... 5	5
2. A SZABADALMAZHATÓ TALÁLMÁNY..... 6	6
2.1. A szabadalmazható találmány fogalma 6	6
2.2. Találmánynak nem minősülő alkotások.....7	7
2.2.1. Felfedezések.....8	8
2.2.2. Tudományos elméletek.....9	9
2.2.3. Matematikai módszerek 9	9
2.2.4. Esztétikai alkotások.....9	9
2.2.5. Szellemi tevékenységre, játékra, üzletvitelre vonatkozó tervek, szabályok és eljárások 10	10
2.2.6. Számítógépi programok 10	10
2.2.7. Az információk megjelenítése 10	10
2.3. Egyes műszaki területek speciális szabadalmazhatósági megfontolásai 12	12
2.3.1. A szabadalmazható biotechnológiai találmány 12	12
2.3.2. Számítógéppel megvalósított találmányok 13	13
3. ÚJDONSÁG..... 15	15
3.1. Az újdonság fogalma 15	15
3.2. A technika állása..... 15	15
3.2.1. A technika állásának teljes kiterjesztésű értelmezése 15	15
3.2.2. A hozzáférhetővé válás körülményei 16	16
3.2.2.1. Írásbeli közlés..... 17	17
3.2.2.2. Szóbeli ismertetés 17	17
3.2.2.3. Gyakorlatba vétel..... 17	17
3.2.3. A technika állásának részeként figyelembe nem vehető nyilvánosságra jutás..... 19	19
3.2.4. Kiállítási nyilatkozat és igazolás 19	19
3.3. Az újdonság megítélése 19	19
3.3.1. "Egyetlen dokumentum" 20	20
3.3.2. "Közvetlen és egyértelmű" levezethetőség..... 21	21
3.3.3. "Effektív időpont" 21	21
3.3.4. "Speciális és általános"..... 21	21
3.3.5. Kiválasztási találmány 21	21
3.3.5.1. Alkalmazási terület..... 22	22
3.3.5.2. Alkalmazási igény 22	22
4. FELTALÁLÓI TEVÉKENYSÉG..... 22	22
4.1. A feltalálói tevékenység fogalma..... 22	22
4.2. Szakember..... 23	23
4.3. A feltalálói tevékenység megítélése 23	23

4.3.1. A feltalálói tevékenység megítélésének módszere	25
4.3.2. A feltalálói tevékenység megítélésének gyakorlati esetei	27
4.3.2.1. Úttörő jellegű találmány	27
4.3.2.2. Kombináció	27
4.3.2.3. Addíció	28
4.3.2.4. Átvitel	28
4.3.2.5. Anyaghelyettesítés	29
4.3.2.6. Alak- és méretváltoztatás	29
4.3.2.7. Többszörözés	29
4.3.2.8. Ekvivalencia	30
4.3.2.9. Kiválasztás	31
4.3.2.10. Analóg eljárások	31
4.3.2.12. Optimalizálás	32
5. AZ IPARI ALKALMAZHATÓSÁG	32
5.1. Az ipari alkalmazhatóság fogalma	32
5.2. Az ipari alkalmazhatóság megítélése	32
5.2.1. "Ipar"	32
5.2.2. "Alkalmazhatóság"	33
5.3. A gyógyászati, a sebészeti, illetve a diagnosztikai eljárások megítélése	36
6. A SZABADALOMHOZ VALÓ JOG, KIZÁRÁS A SZABADALMI OLTALOMBÓL	38
6.1. A szabadalomhoz való jog	38
6.2. Kizárások	38
6.2.1. Közrend, közérkölcse	38
6.2.1.1. Általános szabályok	38
6.2.1.2. Biotechnológiai találmányokra vonatkozó különös kizárási szabályok	39
6.2.2. Növény- és állatfajták	40
6.2.3. Lényegében biológiai eljárások	40
7. A TALÁL MÁNY EGYSÉGE	42
7.1. A találmány egységének fogalma	42
7.2. A találmány egységének vizsgálata	42
7.3. Az egység megítélésének gyakorlati esetei	43
7.3.1. Az azonos igényponti kategóriába tartozó találmányok	43
7.3.2. Intermedier – végtermék	44
7.3.3. Kémiai eljárások és termékek	44
7.3.4. Gyógyászati alkalmazások	44
7.3.5. Biotechnológiai tárgyú találmányok	45
7.4. Intézkedések az egység hiányának megállapítása esetén, a bejelentő által kezdeményezett megosztás	45
8. A TALÁL MÁNY FELTÁRÁSA	46

8.1. A biotechnológiai tárgyú találmányok feltárása	47
8.1.1. Génszekvenciák és részszekvenciák.....	47
8.1.2. A biológiai anyag hozzáférhetősége	47
8.2. Számítógéppel kapcsolatos találmányok feltárása	49
9. AZ IGÉNYPONT	50
9.1. Az igénypont rendeltetése.....	50
9.2. Az igénypont felépítése és tartalma	50
9.3. Az igénypont típusai	51
9.3.1. Termékre vonatkozó igénypont (lásd még I. sz. melléklet)	52
9.3.2. Berendezésre vonatkozó igénypont (lásd még I. sz. melléklet)	52
9.3.3. Eljárásra vonatkozó igénypont (lásd még I. sz. melléklet)	52
9.3.4. Alkalmazásra vonatkozó igénypont (lásd még I. sz. melléklet)	53
9.4. Az igénypont egyértelműsége.....	53
9.4.1. Új fogalom, illetve gyűjtőfogalom.....	53
9.4.2. Negatív jellemzők	53
9.4.3. Kizárások („disclaimer”-ek)	54
9.4.4. Relatív kifejezések	54
9.4.5. Vagylagosság, adott esetben, önmagában ismert stb. kifejezések.....	54
9.4.6. Működés, hatás, célkitűzés az igénypontban	55
9.4.7. „Product by process” igénypontok (lásd még I. sz. melléklet).....	56
9.4.8. Reach-through igénypontok (lásd még I. sz. melléklet)	56
9.4.9. Számítógéppel megvalósított találmányokra vonatkozó igénypontok (lásd még I. sz. melléklet)	57
9.5. Az igénypont és a leírás összhangja	58
10. BŐVÍTŐ ÉRTELMŰ MÓDOSÍTÁS VIZSGÁLATA.....	58
10.1. Módosítás vizsgálata	59
11. ÉSZREVÉTEL.....	61
12. DÖNTÉSEK A SZABADALOM MEGADÁSÁRA IRÁNYULÓ ELJÁRÁSBAN	61
12.1. Elutasítás.....	61
12.1.2. Lemondás, lemondottnak tekintés	61
12.3. A szabadalom megadása	61
12.3.1. A Hivatal megadással kapcsolatos intézkedései	61
12.3.2. A megadó határozat.....	63
12.3.3. A szabadalmi okirat.....	64
I.SZ. MELLÉKLET	65
SZABADALMAZHATÓ IGÉNYPONT-TÍPUSOK	65

Termék.....	65
Berendezés	65
Eljárás	66
Alkalmazás.....	66
NEM SZABADALMAZHATÓ IGÉNYPONT TÍPUSOK.....	67
Kezelési eljárás.....	67
Reach through claim	67

III. FEJEZET
A SZABADALOM MEGADÁSÁRA IRÁNYULÓ ELJÁRÁS AZ ÉRDEMI VIZSGÁLATTÓL
A MEGADÁSIG

1. Az érdemi vizsgálat lefolytatásának általános szabályai

- Szt. 74. § (1) A Hivatal a bejelentő külön kérelmére végzi el a közzétett szabadalmi bejelentés érdemi vizsgálatát.
- Szt. 75. § (1) Az érdemi vizsgálatot a szabadalmi bejelentés benyújtásával egyidejűleg, illetve azt követően legkésőbb az újdonságkutatás elvégzéséről közölt hatósági tájékoztatás (A1 vagy A3 publikáció) napjától számított hat hónap elteltéig lehet kérni.
Ennek elmaradását úgy kell tekinteni, hogy a bejelentő lemondott az ideiglenes szabadalmi oltalomról. Az erre vonatkozó végzést haladéktalanul ki kell adni, mert előfordulhat, hogy a bejelentő csak ebből értesül arról, hogy az A1 vagy A3 publikáció már megtörtént, és még élhet igazolási kérelemmel az érdemi vizsgálatra irányuló kérelem benyújtásával kapcsolatban.
- Szt. 75. § (2) Az érdemi vizsgálatra irányuló kérelem visszavonásának nincs jogi hatálya.
- Szt. 75. § (3),
(4) A kérelem benyújtásától számított két hónap elteltéig meg kell fizetni a vizsgálati díjat. Ha a kérelem benyújtásakor nem fizették meg a vizsgálati díjat, a Hivatal figyelmezteti a bejelentőt a határidőben (a kérelem benyújtásáról számított két hónap) történő hiánypótlásra, azaz a vizsgálati díj megfizetésére. Ennek elmaradását – attól függően, hogy a kérelmet a közzététel előtt vagy után nyújtották be – úgy kell tekinteni, hogy a bejelentő visszavonta a szabadalmi bejelentést, illetve lemondott az ideiglenes szabadalmi oltalomról.
- Szt. 75. § (5) A vizsgálati díjat kérelemre vissza kell fizetni, ha a bejelentő az újdonságkutatás elvégzéséről közölt hatósági tájékoztatás napját megelőzően visszavonja a szabadalmi bejelentést, vagy lemond az ideiglenes szabadalmi oltalomról.
Amennyiben az ügyben ezen feltételek egyike sem áll fenn, a Hivatal a szabadalmi bejelentés vizsgálati díjának visszafizetésére irányuló kérelmet elutasítja.
- Szt. 49. § (1),
(2) Az érdemi vizsgálat iránti kérelem benyújtására és a díj megfizetésére megszabott határidők elmulasztása esetén a törvény nem zárja ki az igazolást.
A Hivatal a bejelentőt értesíti az érdemi vizsgálat megkezdéséről. Amennyiben a bejelentő az érdemi vizsgálatra vonatkozó kérelmet a szabadalmi bejelentés közzétételét megelőzően nyújtja be, és megfizeti a vizsgálati díjat, a Hivatal tájékoztatja, hogy az érdemi vizsgálat elvégzésére csak a szabadalmi bejelentés közzétételét követően kerül majd sor. A bejelentő kérheti a 18 hónapnál korábbi közzétételt, megfizetve ennek díját.
- Szt. 74. § (2) Az érdemi vizsgálat arra terjed ki, hogy a találmány kielégíti-e az Szt. 1–5/A.§-aiban meghatározott követelményeket, és az Szt. 6. § (2)–(4)

bekezdése szerint nincs-e kizárva a szabadalmi oltalomból, valamint a bejelentés megfelel-e a szabadalmi törvényben megszabott egyéb feltételeknek (pl. egység, módosítás kérdése, feltárás).

A Hivatal az érdemi vizsgálat keretében valamennyi követelmény és feltétel együttes meglétét értékeli, tehát azokat is, amelyeket az alaki vizsgálat körében már esetleg elbírált.

A Hivatal az érdemi vizsgálatot az újdonságkutatói jelentés, illetve – ha volt ilyen – az írásos véleménnyel kiegészített újdonságkutatói jelentés alapján végzi el, de a vizsgálat során tudomására jutott minden egyéb adatot is figyelembe vesz.

2. A szabadalmazható találmány

2.1. A szabadalmazható találmány fogalma

Szt. 1. § (1) Amire szabadalmi oltalmat igényelnek, annak találmánynak kell lennie a technika bármely területén, és rendelkeznie kell az újdonság, a feltalálói tevékenység és az ipari alkalmazhatóság ismérveivel.

Szt. 1. § (2) A találmány fogalmára a törvény nem közöl jogi definíciót, csupán egy példalózó felsorolást ad a találmánynak nem tekinthető szellemi alkotásokról. Eszerint nem minősül találmánynak különösen

a) a felfedezés, a tudományos elmélet és a matematikai módszer;

b) az esztétikai alkotás;

c) a szellemi tevékenységre, játékokra, üzletvitelre vonatkozó terv, szabály vagy eljárás, valamint a számítógépi program;

d) az információk megjelenítése.

Szt. 1. § (3) Az a)–d) pontokban felsoroltak szabadalmazhatósága csak annyiban kizárt, amennyiben a szabadalmat rájuk kizárólag e minőségükben igénylik.

A találmánynak nem tekinthető alkotások felsorolásán túl vannak további rendelkezések is, amelyek irányt mutatnak a joggyakorlat számára annak a megítéléséhez, hogy találmánynak minősül-e a szabadalmi igény tárgya.

Szt. 24. § (2) A szabadalmi oltalom az olyan termékre vagy eljárásra terjed ki, amelyben az igénypont összes jellemzője megvalósul.

AR 5. § A szabadalmi igénypontokat a találmány műszaki jellemzőinek megadásával kell elkészíteni.

A szabadalmi rendszerek hagyományosan a műszaki szellemi alkotások jogvédelmét szolgálják. Hatályos szabadalmi törvényünkben a műszaki jelleg nem szerepel közvetlenül az oltalomképeség feltételei között, de indirekt módon kifejezésre jut, hogy a szabadalmi oltalom tárgya – a találmány – csak valamely feladat műszaki úton, műszaki eszközökkel történő megoldása lehet. Ez akkor teljesül, ha a feladatot – ami egyébként az élet bármely területén felmerülhet – a természet erőinek felhasználásával oldják meg. A megoldásban az emberi közrehatás eredményeként létrejövő fizikai, kémiai vagy biológiai struktúráknak (termék), illetve folyamatoknak (eljárás) kell megnyilvánulniuk.

A „termék” fogalomkörbe tartoznak különösen az anyagok, anyagkeverékek, tárgyak, létesítmények, berendezések, kapcsolási

elrendezések, valamint az élőlények. Az „eljárás” (amelynek fogalmába az alkalmazások is beleértendők) meghatározott cél elérésére szolgáló, egymást követő és/vagy egyidejű intézkedések (lépések) sorozata, megfelelően megválasztott környezeti feltételek és közreható eszközök mellett.

A gyakorlatban a termék fogalma alatt általában az ipar és a mezőgazdaság által előállított, anyagi természetű javakat értjük. Az eljárás is legtöbbször anyagi természetű javak előállítására irányul, vagy ahhoz kapcsolódik. Ebbe a tág értelmezésbe „belefér” például a mérési,

az analitikai, az energiatermelési, a hírközlési vagy az állagmegóvási eljárások szabadalmazhatósága is.

Az eljárásnak nem feltétlenül kell értékesíthető terméket eredményeznie. A szennyvíztisztítási eljárások terméke például lehet olyan víz, amit a termelésbe visszaforgatnak (tehát értékesül), de lehet olyan is, ami azáltal elégít ki társadalmi igényt, hogy veszélytelenül bocsátható egy élővízfolyásba.

2.2. Találmánynak nem minősülő alkotások

- Szt. 1. § (2) Nem találmány, így nem szabadalmazható az olyan szellemi alkotás, amely
- Szt. 1. § (3) - nem minősül találmánynak, mivel a felsorolt kizárások valamelyikére vonatkozik, és
- Szt. 1. § (2) - a szabadalmat kizárólag olyan minőségben igénylik rá, amely az Szt. 1. § (2) szerint nem találmány.
- Szt. 1. § (2) A találmányi jelleg megítélésakor először azt kell megvizsgálni, hogy a szabadalmi igény olyan szellemi alkotásra vonatkozik-e, ami tárgyánál fogva nem minősül találmánynak. A felsorolt kizárások vagy elvont tárgyra vonatkoznak (pl. felfedezések, tudományos elméletek), vagy nem műszaki tárgyúak (pl. esztétikai alkotás, információk megjelenítése). Ezekkel ellentétben, egy találmánynak konkrét, valós tárgyúnak és műszaki jellegűnek kell lennie.
- AR 5. § Annak megítéléséhez, hogy egy bejelentés tárgya találmánynak
- Szt. 1. § (1) minősül-e, figyelembe kell venni, hogy egy bejelentés tárgya csak
- Szt. 1. § (3) akkor van kizárva a szabadalmazható találmányok köréből, ha a szabadalmat kizárólag a kizárásoknak megfelelő minőségben igénylik rá. A vizsgálatkor el kell vonatkoztatni a szabadalmi igény deklarált tárgyától és az igénypont teljes egészének a tartalmát kell tekinteni. Azt kell vizsgálni, hogy milyen jellegű a technika állásához való hozzájárulás, eredményez-e a megoldás műszaki értelemben vett változást a nevezett termékben, illetve eljárásban. Ha a technika állásához való hozzájárulás műszaki jellegű, a megoldás nincs eleve kizárva a szabadalmazható találmányok köréből.
- Műszaki értelemben vett változás csak műszaki intézkedések (műszaki jellemzők) eredményeként áll elő. Műszaki jellemzők azok, amelyek emberi közrehatással létrejövő fizikai, kémiai vagy biológiai folyamatokat, illetve struktúrákat határoznak meg, és amelyek fizikai, kémiai, biológiai hatásaikkal vesznek részt a kitűzött feladat megoldásában. Műszaki jellemzők általában a szerkezetre,

kialakításra, elrendezésre vonatkozó jellemzők, az anyag- és állapotjellemzők, az ipari műveletek, környezeti feltételek, közreható eszközök jellemzői. Nem műszaki jellemzők általában a szellemi úton végrehajtható műveletek, valamint az olyan intézkedések, amelyek a termékben csak szellemi úton elsajátítható értékváltozást hoznak létre, vagyis kizárólag az információtartalom vagy az esztétikai tartalom megváltozását eredményezik.

AR 5. §

Egyébként az a szabály, hogy a szabadalmi igénypontokat a találmány műszaki jellemzőinek megadásával kell elkészíteni, nem zárja ki azt, hogy az igénypontban nem műszaki jellemző is szerepeljen, ha az illető jellemző – a kitűzött feladattal összhangban – részét képezi a megoldásnak. Azonban nem műszaki jellemzővel önmagában találmány nem jellemezhető.

A viszonyítási alap – amihez képest a változásnak kimutathatónak kell lennie – az a termék, illetve eljárás, amit a vizsgált megoldásnak a hozzá legközelebb álló ismert megoldással közös jellemzői határoznak meg. Ha a vizsgált megoldás megkülönböztető jellemzői között legalább egy műszaki jellemző van, akkor a vizsgált megoldás (a szabadalmi igény tárgya) találmány. Ha viszont a megkülönböztető jellemzők kizárólag nem műszaki intézkedések, akkor ezek nem jelentenek változást a technika állásához tartozó (közös) jellemzőkkel meghatározott termékben vagy eljárásban, így a szabadalmi igény tárgya nem minősül találmánynak.

Azt, hogy egy jellemző műszaki jellemző-e, nem lehet a jellemzők formális besorolása alapján eldönteni. A jellemzőket csak az egész megoldás keretében vizsgálva lehet minősíteni. A kialakítási, elrendezési jellemzőket általában műszaki jellemzőknek tekintjük, de az ipari termékek külső formáját meghatározó azon jellemzők, amelyek a kitűzött feladat megoldásában kizárólag esztétikai hatásukkal vesznek részt (azaz nem változtatják meg a termék anyagát, szerkezetét, működését), nem műszaki jellemzők. Egy számítógépi program – ami önmagában nem más, mint matematikai jellegű lépések (utasítások) sorozata – valamely termék vagy eljárás elemeként műszaki vagy nem műszaki jellemzőnek egyaránt minősülhet, hatásaitól függően. Egy információmegjelenítésre vonatkozó jellemző kialakítási, elrendezési jellemzőnek tűnhet, de nem műszaki jellemző, hiszen nem fizikai, kémiai, biológiai hatásai, hanem a megjelenített információ tartalma, minősége révén vesz részt a kitűzött feladat megoldásában.

2.2.1. Felfedezések

A felfedezés valamely létező, ható, de (a tudomány előtt) nem ismert dolog, jelenség, táj, elv stb. megtalálása, felismerése, megállapítása.

A természetben megtalálható, változtatás nélkül felhasználásra kerülő anyagokat, képződményeket nem lehet „termék”-nek, ugyanígy az emberi beavatkozás nélkül végbemenő természeti folyamatokat nem lehet „eljárás”-nak tekinteni.

Felfedezésnek számít és nem szabadalmazható az sem, ha valaki egy

ismert anyag új tulajdonságát ismeri fel. A felismert tulajdonság gyakorlati felhasználása azonban szabadalmazható lehet. Például annak a felfedezése, hogy egy ismert anyag jól ellenáll a dinamikus erőhatásoknak, nem szabadalmazható, viszont az ugyanabból az anyagból készült vasúti talpfa már szabadalmazható találmány lehet (számítógéppel megvalósított találmányok és biotechnológiai találmányok specialitásait lásd még III.2.3.).

Nem felfedezésnek, hanem a felismert tulajdonság gyakorlati felhasználásának számít az, ha ismert anyagot egy (vagy további) gyógyászati, sebészeti vagy diagnosztikai eljárásban való alkalmazásra javasolnak (lásd még III.5.3.)

2.2.2. Tudományos elméletek

A tudományos elmélet olyan szellemi eredmény, ami nem tárgyiasult, tehát nem feltételezi a termékben vagy eljárásban való objektíválódást. Így például a félvezetés fizikai elmélete nem szabadalmazható, viszont a félvezetők és az előállításukra szolgáló eljárások szabadalmazható találmányok lehetnek.

2.2.3. Matematikai módszerek

A matematikai módszerek nem műszaki megoldások. A kitűzött feladatot ugyanis tisztán szellemi úton oldják meg, nem nyilvánulnak meg bennük az emberi közrehatás eredményeként létrejövő fizikai, kémiai vagy biológiai folyamatok.

2.2.4. Esztétikai alkotások

Az esztétikai alkotások – műszaki jelleg híján – nem találmányok. Esetükben ugyanis „a feladat megoldását” nem a létrejövő struktúrák (pl. szobor, festmény, virágkötészeti alkotás) fizikai, kémiai vagy biológiai jellemzői jelentik, hanem kizárólag az általuk hordozott esztétikum, vagyis az emberi szellemre, az emberi érzelmekre gyakorolt szubjektív hatás.

Bár az esztétikai alkotás – mint „megoldás” – nem szabadalmazható, annak nincs akadálya, hogy a találmány feladata valamilyen esztétikai hatás keltése legyen. Szabadalmazható lehet például egy olyan textília, amelynek szerkezete az anyagnak különleges megjelenést kölcsönöz azáltal, hogy eltérő szálfínomságú és szálelrendezésű rétegekből van kialakítva. Ugyanez vonatkozik arra a festményre is, amelyet vászna vagy festéke jellemez.

Ha azonban egy terméket kizárólag az esztétikai hatást keltő intézkedések (jellemzők) különböztetik meg attól, ami a technika állásához tartozik, és ezek az intézkedések nem változtatják meg a termék anyagát, szerkezetét, működését, akkor a szabadalmi igényt az esztétikai alkotásra, mint olyanra vonatkozóan kell tekinteni, ami nem minősül találmánynak. Példa lehet erre egy olyan házfal, amelyen nem valódi, hanem festett ablakok és ajtók vannak.

2.2.5. Szellemi tevékenységekre, játéokra, üzletvitelre vonatkozó tervek, szabályok és eljárások

Nem minősülnek találmánynak a címbeli tevékenységekre irányuló tervek, szabályok és eljárások, amelyek nem műszaki megoldásai a kitűzött feladatoknak.

Ide tartoznak különösen az oktatási (pl. zeneoktatási, nyelvoktatási) módszerek, a tanulási módszerek (pl. gyorsolvasás), az írásrendszerek (gyorsírás, titkosírás stb.), a sport- és játékszabályok, valamint az üzleti életben alkalmazott tervezési, szervezési, irányítási, döntési, ellenőrzési módszerek (pl. a munkatársak kiválasztásának módszere, vagy egy üzletlánc szervezési elvei), könyvviteli, számviteli rendszerek.

2.2.6. Számítógépi programok

A számítógépi programok nem minősülnek találmánynak, ha a szabadalmat kizárólag magára a programra igénylik. A számítógépi programok ugyanis önmagukban nem jelentenek műszaki megoldást, a kitűzött feladatot, a matematikai módszerekhez hasonlóan, tisztán szellemi úton oldják meg. A számítógéppel megvalósított találmányok viszont nincsenek eleve kizárva a szabadalmazható találmányok köréből (lásd még a III.2.3.2. pontban).

2.2.7. Az információk megjelenítése

Az információ megjelenítése tárgyiasulatlan effektusként (pl. figyelmeztető hangjelzés, vetített reklám) nyilvánvalóan nem találmány, de az információ termékben vagy eljárásban tárgyiasulva sem szabadalmazható. Az információ tartalmának megváltozása ugyanis csak szellemileg elsajátítható értékváltozást jelent a termékben vagy eljárásban, és nem idéz elő struktúrát, illetve folyamatot érintő fizikai, kémiai vagy biológiai változást. Az a termék vagy eljárás tehát, amelyet kizárólag a jellemzők információtartalma különböztet meg a technika állásától, nem találmány.

Nem szabadalmazhatók például az olyan közlekedési vagy reklámtáblák, amelyeket nem szerkezeti kialakításuk, hanem csak az általuk megjelenített információ jellemez.

Ugyancsak nem szabadalmazhatók az olyan, eltolható vagy elforgatható elemeket tartalmazó eszközök (logikai játékok), amelyeket kizárólag az információtartalmuk (skálák, adatok, a jelölések milyensége) különböztet meg más, azonos műszaki kialakítású eszközöktől.

Nem minősülnek találmánynak az olyan kártyajátékok és táblás társasjátékok sem, amelyeknél a készlethez tartozó játékeszközök kialakítása nem különbözik attól, ami a technika állásából ismert, az eltérést kizárólag a kártyalapokra, játéktáblákra, játékfigurákra felvitt (a játékszabályokkal értelmezett) információ jelenti.

Az információ megjelenítésére, mint olyanra irányul a szabadalmi igény, ha a terméket vagy eljárást csak az információ logikai elrendezése különbözteti meg a technika állásától (pl. információ elrendezése belépőjegyeken a kényelmes leolvashatóság vagy a jobb

ellenőrizhetőség érdekében).

Akkor is csupán információ megjelenítéséről, mint olyanról van szó, ha a megkülönböztető információ csak technikai eszköz útján adható vissza (pl. hanglemez, a rá felvett szöveggel jellemezve), illetve értelmezhető (pl. vonalkóddal ellátott termék).

Az információ bemutatását (is) szolgáló termék akkor lehet szabadalmazható, ha legalább egy olyan megkülönböztető jellemzője van, ami az információhordozó anyagában, szerkezetében, az információt megjelenítő berendezés felépítésében, működésében változást jelent. Az információ megjelenítésére (is) irányuló eljárásnak szintén kell, hogy legyen legalább egy olyan megkülönböztető jellemzője, ami fizikai, kémiai, biológiai értelemben vett változást eredményez.

Egyébként az információmegjelenítéssel kapcsolatos jellemzők szerepeltetése az igénypontban ugyanolyan feltételek mellett történhet, mint más nem műszaki jellemzőké. Egy logikai játék például elképzelhetetlen úgy, hogy azonos elemeit jelölésekkel meg ne különböztetnék.

2.3. Egyes műszaki területek speciális szabadalmazhatósági megfontolásai

2.3.1. A szabadalmazható biotechnológiai találmány

- Szt.5/A.§(1) Biotechnológiai találmányok közé azok a találmányok tartoznak, amelyek biológiai anyagból álló vagy azt tartalmazó termékre, vagy olyan eljárásra vonatkoznak, amelynek révén biológiai anyagot állítanak elő, dolgoznak fel vagy alkalmaznak. Biológiai anyagnak minősül bármely olyan - genetikai információt tartalmazó - anyag, amely önmagában képes a szaporodásra vagy biológiai rendszerben szaporítható.
- A fogalom a teljesség igénye nélkül magában foglalja az egysejtű és többsejtű szervezeteket, a baktériumoktól a magasabb rendű növényekig és állatokig, valamint a sejtszint alatti szerveződésű vírusokat, plazmidokat, DNS- és RNS-szekvenciákat is. Ide sorolhatók a növényi magvak és állati embriók valamint a mesterségesen fenntartott sejtvonalak, szövet- és szervtenyészetek is.
- A biotechnológiai találmányok, a többi ipari találmányhoz hasonlóan szabadalmazhatóak, ha kielégítik az 1-5/A.§-okban meghatározott követelményeket, és nincsenek kizárva a szabadalmi oltalomból (lásd még III. 6.).
- Azoknak a biológiai anyagoknak a kapcsán, amelyek a természetben is előfordulnak, hosszú ideig felvetődött az a kérdés, hogy az ezekre vonatkozó találmányok nem csupán egy létező anyag felfedezései-e. A biológiai anyag vonatkozásában a felfedezések és találmányok pontos elkülönítésére, összhangban a szabadalmi jog egyik jellemző szabadalmazhatósági kritériumával, amely szerint a pusztán felfedezés nem szabadalmazható, a törvény a következőket mondja:
- Szt.5/A.§(2) Találmánynak minősülhet a természetes környezetéből izolált vagy egyéb műszaki eljárással előállított biológiai anyag akkor is, ha a természetben korábban már előfordult.
- Tehát egy biológiai anyag, annak ellenére, hogy a természetben megtalálható, szabadalmazható lehet. Egy természetben előforduló anyag megtalálása pusztán felfedezés, ezért nem lehet szabadalom tárgya. Ha egy ilyen anyagot a természetes környezetéből izolálni kell, az így előállított anyag szabadalmazható lehet, feltéve, hogy az egyéb szabadalmazhatósági feltételeknek eleget tesz.
- Szabadalmazható természetesen az az izolált anyag is, amely a szerkezetével, az előállítására irányuló eljárással vagy más paraméterekkel megfelelően jellemezhető és abszolút értelemben új, azaz létezését korábban nem ismerték.
- Szt.5/A.§(3) A fentiek alapján az emberi test bármely részének pusztán felfedezése, ideértve valamely gén szekvenciájának vagy részszekvenciájának a felfedezését is, nem lehet szabadalmazható találmány tárgya.
- Szt.5/A.§(4) Viszont az emberi testből izolált vagy valamely műszaki eljárással más módon előállított rész, ideértve a gén szekvenciáját vagy részszekvenciáját is, szabadalmazható találmány tárgya lehet akkor is, ha az ilyen rész szerkezete megegyezik valamely természetben

előforduló rész szerkezetével.

(Megjegyzendő, hogy a szabadalmi törvényben a gén szekvenciája és részszekvenciája kifejezés alatt a sorrendjével jellemzett nukleinsav-molekulát értjük).

Tehát az emberi testből izolált vagy valamely más módon előállított részek nincsenek kizárva a szabadalmazásból. Ilyen más előállítási módok lehetnek például a rész azonosítására, tisztítására és osztályozására, valamint az emberi testen kívüli reprodukálásra alkalmazott műszaki eljárások. Ezek olyan műszaki eljárások, amelyeket csak emberek tudnak a gyakorlatban megvalósítani és a természetben lejátszódó folyamatként önmagukban nem jelennek meg.

Szt.5/A.§(3)

A (3) bekezdés a felfedezések és a találmányok pontos elkülönítése mellett egy, az emberi méltóságot és sérthetlenségét védő alapelveket tekintetbe vevő fontos értelmező kizárást is tartalmaz:

Kialakulásának és fejlődésének semelyik szakaszában sem lehet szabadalmazható találmány tárgya az emberi test.

Ez a kizárás nemcsak a természetes környezetében lévő emberi testre vonatkozik, hanem magában foglalja a csírasejt-állapottól kezdve bármely fejlődési szakaszában lévő és bármilyen módon létrejött, így a mesterségesen előállított vagy genetikailag módosított ember szabadalmi oltalomból való kizárását is (kizárásokat lásd még III.6.2.1.2.).

2.3.2. Számítógéppel megvalósított találmányok

Szt. 1. § (2)

Szt. 1. § (3)

AR. 5. §

Egyes számítógéppel megvalósított találmányok, amelyek számítógépet, számítógépek hálózatát vagy egyéb programozható berendezést tartalmaznak, a technika állásához képest új jellemzőket program vagy programok segítségével valósítják meg. Ha a szabadalmi igény nem műszaki jellegű találmányra vonatkozik, nem engedélyezhető rá szabadalom. A számítógéppel megvalósított találmányok vonatkozhatnak eljárásra, az eljárást megvalósító berendezésre, valamint magára a programra is, mint ahogy azt például a T 1173/97 számú európai fellebbviteli döntés javasolja. A vizsgálat szempontjából nem teszünk különbséget a találmány által kitűzött cél alapján, lehet a bejelentés tárgya akár üzleti, vagy szórakoztatási célú számítógéppel megvalósított találmány.

Szt. 1. § (2)
Szt. 1. § (3)

A számítógéppel megvalósított találmányok szabadalmazásának feltételei ugyanazok, mint az egyéb tárgyú találmányoké. A számítógépi programok ugyan szerepelnek a találmánynak nem minősülő megoldások listáján, ha a szabadalmat rájuk kizárólag ebben a minőségükben igénylik, azonban, ha az igényelt oltalmi kör műszaki hozzájárulást tartalmaz a technika állásához képest, amely hozzájárulás szakember számára nem nyilvánvaló, nincsenek kizárva a szabadalmazható találmányok köréből. Például, egy számítógépes adatfeldolgozási eljárás elméletben végrehajtható speciális áramkörök segítségével is, továbbá, egy számítógépi program végrehajtása mindig kivált bizonyos fizikai hatásokat a számítógépben. A T 1173/97 számú európai fellebbviteli döntés szellemében a számítógépi program végrehajtásakor kiváltott szokásos fizikai hatások önmagukban nem elegendőek ahhoz, hogy a találmányt műszaki jellegűnek tekintsük. Ha azonban a számítógépi program futása közben a szokásos fizikai hatásokon kívül más műszaki hatásokat is kivált, nincs kizárva a szabadalmazható találmányok köréből. Ez a műszaki hatás lehet önmagában ismert is, például megnyilvánulhat egy ipari folyamat irányításában, fizikai tulajdonságokat reprezentáló adatok feldolgozásában, a végrehajtó számítógép belső működésének megváltozásában, befolyásolhatja egy eljárás hatékonyságát vagy biztonságát, segítheti a számítógép erőforrásainak menedzselését vagy egy adatátviteli csatorna adatátviteli sebességét. Ha a kiváltott műszaki hatás önmagában ismert, akkor a megoldásnak kell szakember számára nem nyilvánvaló jellemzőket is tartalmaznia.

Szabadalmazható találmány tárgya lehet egy számítógépi program önmagában vagy egy számítógépi programot tároló adathordozó is, ha ugyanabban a bejelentésben igényelték a számítógépi program által végrehajtott eljárásra vagy a számítógépi programot végrehajtó berendezésre is az oltalmat, és az eljárás vagy a berendezés egyébként szabadalmazható találmány.

A T 769/92 számú európai fellebbviteli döntés szellemében a vizsgálat során a műszaki jelleg megállapításához azt is elegendőnek tekintjük, ha műszaki megfontolások szükségesek a találmány megvalósításához. Az ilyen műszaki megfontolásoknak az igényelt oltalmi körben is tükröződniük kell.

Egy számítógéppel megvalósított találmány szabadalmazhatóságát az igényelt oltalmi körnek, mint teljes egésznek, és nem a jellemzőknek egyenként való vizsgálatával lehet megítélni. Például, ha a találmányi célkitűzés nem műszaki jellegű, vagy ha a találmány tisztán nem műszaki jellegű adatok feldolgozására vonatkozik, akkor nem tekintjük automatikusan szabadalmazhatónak a találmányt csupán egy műszaki jellegű lépés alkalmazása miatt. Tehát a technika állásához való műszaki jellegű hozzájárulás követelménye nem kerülhető meg műszaki jellemzőknek az igénypontban való szerepeltetésével. Másrészt, egy megfelelően programozott számítógépes rendszerre vonatkozó találmány még akkor is szabadalmazható lehet, ha a találmány célja pusztán üzleti jellegű, de a megoldás műszaki jellegű intézkedések alkalmazásával is jár (mint arra például a T 931/95 számú európai fellebbviteli is döntés útmutatást ad).

A számítógéppel megvalósított találmányok vizsgálatakor annak megítélése előtt, hogy₄ a találmány megfelel-e a műszaki jelleg követelményének, sok esetben célszerű az újdonságot és a feltalálói tevékenység meglétét vizsgálni. A feltalálói tevékenység vizsgálatához meg kell állapítani, hogy mi a találmány célja, milyen műszaki problémát akarnak megoldani a segítségével. A probléma megoldása

3. Újdonság

Az újdonság követelményének rendeltetése, hogy jogbiztonságot teremtsen a különböző műszaki megoldásokat hasznosító, jóhiszemű harmadik személyek számára, illetve, hogy kizárja a kettős szabadalmazást. Az újdonságkövetelménye biztosítja, hogy a szabadalom révén szerzett kizárólagos hasznosítási jog ne sértse a már ismertté, közkinccsé vált megoldások felhasználóinak érdekeit, és ugyanarra a tárgyra vonatkozóan ne adjanak különböző jogosultak számára szabadalmat.

3.1. Az újdonság fogalma

Szt. 2. § (1) Új a találmány, ha nem tartozik a technika állásához. A technika állásának ismerete szükséges tehát a találmány újdonságának megítéléséhez.

3.2. A technika állása

Szt. 2. § (2) A technika állásához tartozik mindaz, ami az elsőbbség időpontja előtt írásbeli közlés, szóbeli ismertetés, gyakorlatba vétel útján vagy bármilyen más módon bárki számára hozzáférhetővé vált.

A technika állásának meghatározásához tehát figyelembe kell venni azokat a vizsgált megoldáshoz közelálló megoldásokat, amelyek az elsőbbség időpontja előtt bármilyen módon bárki számára hozzáférhetővé váltak. A hozzáférhetővé válásnak, azaz a nyilvánosságra jutásnak nincsenek térbeli és időbeli korlátjai, nincs jelentősége annak, hogy a technika állását képező – esetleg a találmány újdonságát kizáró – nyilvánosságra jutás belföldön vagy külföldön történt-e. Nincs akadálya egy ötven vagy száz évvel korábban nyilvánosságra került anterioritás figyelembevételének sem a technika állásának meghatározásakor. Közömbös továbbá az is, hogy a nyilvánosságra jutás milyen formában következett be, annak ugyanis csak a legjellemzőbb eseteit sorolja fel példálózva a törvény.

Az is lényegtelen, hogy a technika állását képező anyagot ténylegesen megtekintették-e (akár a feltaláló, akár harmadik személy). Ha a bárki számára való hozzáférhetőség bizonyított, nem kell vizsgálni, hogy a megoldást valójában megismerte-e valaki. Nem tekinthető azonban nyilvánosságra jutásnak például egy gyártási tervdokumentáció vagy egy megoldás titoktartási kötelezettség melletti ismertetése, mert nem vált személyválogatás nélkül bárki számára hozzáférhetővé

Szt. 61. §. Abból a szempontból, hogy mely megoldások tartoznak a technika állásához, az elsőbbség időpontja az irányadó.

3.2.1. A technika állásának teljes kiterjesztésű értelmezése

A kettős szabadalmazás kizárására szolgál a technika állásának teljes kiterjesztésű értelmezése.

Szt.2.§(3) A technika állásához tartozónak kell tekinteni az olyan korábbi elsőbbségű – belföldi vagy azzal azonos hatályú – szabadalmi vagy

- Szt. 84/B. § (2)
Szt. 84/P. § (1)
- használati mintaoltalmi bejelentés tartalmát is, amelyet a bejelentési eljárásban az elsőbbségi időpontot követően közzétettek, illetve meghirdettek. Az ilyen európai szabadalmi bejelentés és nemzetközi szabadalmi bejelentés tartalmát csak a szabadalmi törvényben külön meghatározott feltételekkel kell a technika állásához tartozónak tekinteni. E rendelkezések alkalmazásában a kivonat nem tartozik a bejelentés tartalmához.
- A törvény fikciót állít fel, amelynek értelmében az olyan korábbi elsőbbségű szabadalmi és használati mintaoltalmi bejelentések teljes tartalmát is a technika állásához tartozónak kell tekinteni, amelyek ugyan csak a vizsgált bejelentés elsőbbségi időpontja után kerültek nyilvánosságra, de a bejelentési eljárásban a Hivatal a szabadalmi bejelentést közzétette, illetve a használati mintaoltalom megadását meghirdette. Az ilyen, a teljes kiterjesztésű technika állásához tartozó dokumentumok kizárólag az újdonság megítélésénél vehetők figyelembe.
- Szt. 84/D. § (2)
- A Magyar Köztársaságot megjelölő európai szabadalmi bejelentés tartalmát is a kiterjesztett technika állásához tartozónak kell tekinteni, ha azt az Európai Szabadalmi Hivatal előtti eljárásban közzétették. A teljes kiterjesztésű technika állásához való tartozás szempontjából az európai szabadalmi bejelentésnek az Európai Szabadalmi Hivatal előtti eljárásban történő közzétételét helyettesítheti az a közzététel, amely az Európai Szabadalmi Egyezmény alapján azzal egyenértékűnek tekintendő.
- Szt. 84/T. § (2)
- A nemzetközi szabadalmi bejelentés tartalmát csak akkor kell a kiterjesztett technika állásához tartozónak tekinteni, ha a nemzetközi szabadalmi bejelentés elsőbbségi napjától számított harmincegy hónapon belül a bejelentő benyújtja a bejelentés magyar nyelvű fordítását (a feltaláló nevének és címének közlésével), és megfizeti az előírt nemzeti díjat. Ebben az esetben a teljes kiterjesztésű technika állásához való tartozás szempontjából egyenértékűnek kell tekinteni a nemzetközi szabadalmi bejelentés közzétételét a Magyar Szabadalmi Hivatal előtti eljárásban való közzététellel.
- A bejelentés tartalma alatt értendő mindaz, amit a bejelentés napján a leírás, az igénypontok és a rajz feltár.
- Szt. 60. § (4)
- A kivonat nem tartozik a bejelentés tartalmához, kizárólag a műszaki tájékoztatás céljára szolgál. Ugyanúgy nem tartozik a bejelentés tartalmához az esetleges elsőbbségi irat sem, mivel az csak az elsőbbségi igény alátámasztására használható, kivéve, ha a bejelentés napját az elsőbbségi iratra való utalással alapozták meg.
- Ha egy bejelentést visszavontak, de a technikai előkészületek időigényessége miatt a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítőben a közzétételről szóló hatósági tájékoztatás már megjelent (és csak utólagos hatálytalanításra volt mód), ebben az esetben a bejelentés nem tartozik a teljes kiterjesztésű technika állásához.

3.2.2. A hozzáférhetővé válás körülményei

- Szt. 2. § (2)
- A törvény példálózó felsorolása szerint a bárki számára hozzáférhetővé válás, azaz a nyilvánosságra jutás történhet írásbeli közlés, szóbeli

ismertetés, gyakorlatba vétel útján vagy bármilyen más módon.

3.2.2.1. Írásbeli közlés

A technika állását képező anterioritások túlnyomó része írásos formájú. Az írásos megjelenítési formák a legkülönbözőbbek lehetnek: könyv, folyóirat, rajz, szabadalmi leírás, katalógus, prospektus, elektronikus adathordozók, Internet stb.

Releváns irat nemcsak nyomtatvány, hanem egyéb sokszorosítás, sőt kézírásos szöveg, továbbá különleges írással, pl. gyorsírással rögzített szöveg is lehet.

Bármely idegen nyelvű írás is lehet releváns. Közömbös az is, hogy a dokumentum külföldön vagy belföldön került-e kiadásra, mert a törvény nem tartalmaz területi korlátozást.

Az írásos anyag akkor képezheti részét a technika állásának, ha elvileg bárki számára hozzáférhetővé vált. Ebből következik, hogy a bizalmasan kezelt irat, például titkosan kezelt dokumentáció, műszaki leírás nem része a technika állásának. Ha azonban az anyag a bizalmas kezelési utasítás ellenére, például titoksértés következtében bárki számára hozzáférhetővé válik, ettől az időponttól kezdve részét képezheti a technika állásának.

Az írásos anyag példányszáma is közömbös. Egyetlen példány is elegendő, ha úgy van elhelyezve, hogy ahhoz elvileg bárki hozzáférhet, például egy közkönyvtárban. Viszont több példány sem tartozik a technika állásához, ha mindegyik példány csak személyek meghatározott köre számára hozzáférhető.

Közzététel után a szabadalmi bejelentés megtekinthető része is a technika állásához tartozik.

3.2.2.2. Szóbeli ismertetés

A szóbeli ismertetés – megfelelő bizonyítás esetén – szintén a technika állásához tartozik. A szóbeli ismertetés történhet nyilvános előadáson, rádió vagy televízió útján. A szóbeli ismertetés csak akkor minősíthető a technika állásához tartozónak, ha annak alapján a megoldás bárki számára megismerhető.

3.2.2.3. Gyakorlatba vétel

A nyilvánosságra jutás történhet gyakorlatba vétel (hasznosítás, illetőleg kiállítás, bemutatás) útján is. Gyakorlatba vétel alatt nemcsak a találmány megvalósítását, azaz a találmány előállítását kell érteni, hanem a találmány rendeltetésének megfelelő bármiféle használatát is. A gyakorlatba vétel egyik leggyakoribb formája a találmány szerint előállított termék forgalomba hozatala. A törvény a technika állásához tartozás szempontjából a gyakorlatba vétel rendszerességét (pl. a találmány tárgyának iparszerű előállítását) nem kívánja meg. Ebből következik, hogy akár egyetlen példányban előállított szerkezet eladása vagy tudományos, illetve üzleti célból történt nyilvános bemutatása elegendő ahhoz, hogy a megoldás a technika állása részének számítsa.

Ennek azonban az is feltétele, hogy a gyakorlatba vétel nyilvános legyen. Nyilvános a gyakorlatba vétel, ha annak következtében a megoldás bárki számára hozzáférhetővé vált. Ennek esetei például a nagyközönség előtti bemutatás, a nyilvános használat, valamint a forgalomba hozatal. Az anterioritássá váláshoz a hozzáférésnek, a megismerésnek a lehetősége elegendő, nem kell tehát azt vizsgálni, hogy a megismerés tényleg megtörtént-e. Az ilyen esetekben nem abból kell kiindulni, hogy ténylegesen valaki hozzáfért-e a kérdéses szerkezethez, hanem azt kell vizsgálni, hogy a gyakorlatba vétel olyan jellegű volt-e, hogy a megoldás egyáltalán hozzáférhetővé válhatott-e bárki számára. Nem lehet nyilvánosnak tekinteni a gyakorlatba vételt, ha a találmányt zárt üzemen belül használják, ugyanis az üzemen belül alkalmazott megoldásokat nem tekintheti meg bárki, az üzemen belül dolgozókat pedig titoktartási kötelezettség terheli. Ha azonban az üzem olyan jellegű, hogy az ott alkalmazott megoldást bárki, minden megkötöttség nélkül megtekintheti, illetőleg megismerheti, az ott történő gyakorlatba vételt nyilvánosnak, tehát a megoldást adott esetben a technika állásához tartozónak kell tekinteni.

Nem nyilvános a gyakorlatba vétel, ha az a személyek meghatározott köre, például meghívottak jelenlétében történik. A gyakorlatba vétel helye a nyilvánosságra jutás szempontjából közömbös. Egy megoldásnak a világ bármely részén történt gyakorlatba vétele azt eredményezheti, hogy a megoldás a technika állásának részévé válik.

A kiállítás és a bemutatás lényegében nem más, mint a nyilvános gyakorlatba vétel egyik módja; a nyilvánosság pedig a kiállításnak fogalmi kelléke. Ennek ellenére a kiállításon való bemutatás nem tekinthető nyilvánosságra jutásnak akkor, ha például kapcsolási elrendezéseket vagy finommechanikai szerkezeteket zárt dobozú műszerben mutatnak be, és így a konkrét megoldás megtekintés útján nem ismerhető meg. Ugyanígy nem válik részévé a technika állásának a megoldás a nyilvános bemutatás (kiállítás, kereskedelmi forgalomba hozatal) ellenére sem, ha a találmányt a késztermék alapján nem lehet reprodukálni (analizálhatatlan a termék).

3.2.3. A technika állásának részeként figyelembe nem vehető nyilvánosságra jutás

- Szt. 3. § A technika állásának részeként nem vehető figyelembe a találmánynak az elsőbbség napját legfeljebb hat hónappal megelőző nyilvánosságra jutása, ha az
- a) a bejelentővel vagy jogelődjével szemben elkövetett jogsértés következménye, vagy
  - b) annak eredménye, hogy a bejelentő vagy jogelődje a találmányt a Hivatal elnökének a Magyar Közlönyben közzétett közleményében megjelölt kiállításon bemutatta.
- A törvény az ismertetett esetekben hat hónap türelmi időt állapít meg. Ennek megfelelően a találmány nyilvánosságra jutásának ezekben az esetekben nincs újdonságrontó hatása, ha a nyilvánosságra jutástól számított hat hónapon belül megteszik a szabadalmi bejelentést.

3.2.4. Kiállítási nyilatkozat és igazolás

- Szt. 64. § (1) A bejelentő csak akkor tarthat igényt arra, hogy találmányának kiállításon történő bemutatását hagyja figyelmen kívül a Hivatal a technika állásának meghatározásakor, ha ennek érdekében kiállítási nyilatkozatot tesz, és benyújtja a kiállítási igazolást.
- A bejelentőnek a szabadalmi bejelentés bejelentési napjától számított két hónapon belül kell megtennie nyilatkozatát, és négy hónapon belül kell benyújtania a kiállítás igazgatóságának igazolását a kiállítás tényéről és napjáról.
- A kiállítási igazoláshoz, amelyen az igazgatóság a bemutatott találmánnyal való azonosságot igazolja, csatolni kell a leírást és szükség esetén a rajzot.
- Szt. 64. § (2)
- Szt. 64. § (3) A kiállítási igazolást a kiállítás időtartama alatt és csak addig lehet kiadni, amíg a találmány vagy annak ismertetése a kiállításon megtekinthető.
- Szt. 49. § (5) Az igazolás ki van zárva a kiállítási nyilatkozat előterjesztésére megszabott határidő (a bejelentés napjától számított két hónap) és a kiállítási kedvezmény érvényesítésére megszabott hathónapos határidő elmulasztása esetén (a kiállítás első napjától számított hat hónap).
- Ha a bejelentő kiállítási nyilatkozatot tesz, de nem nyújtja be a kiállítási igazolást, a Hivatal nem hívja fel a bejelentőt ennek pótlására, de a négyhónapos határidő elmulasztása igazolható.

3.3. Az újdonság megítélése

A szabadalmazhatóság egyik érdemi feltétele, hogy új legyen a találmány. Az újdonság megítélésére az érdemi vizsgálat folyamán kerül sor, de szempontjait már az újdonságkutatás (lásd még II. 4.) során is figyelembe kell venni.

Az újdonság megítéléséhez az elbíráló összehasonlítja a vizsgált találmány jellemzőinek összességét a technika állását képező megoldásokkal, és megállapítja, hogy van-e olyan anterioritás, amely megkérdőjelezheti a vizsgált találmány újdonságát.

A közzétett szabadalmi bejelentéssel kapcsolatban bárki észrevételt tehet (lásd még II. 5.6.). Ha az észrevételt tevő a bejelentés tárgyát illetően újdonságrontó adatot tárt fel, az újdonság megítélése során azt az ügy elbírálójának figyelembe kell vennie, és az újdonságkutató jelentés kiegészítéseként kell kezelnie.

Az elbírálónak ezen kívül figyelembe kell vennie a vizsgálat során bármi egyéb módon tudomására jutott újdonságrontó adatot is.

Az újdonság megítélésénél a következő általános szempontokat kell figyelembe venni: az összehasonlító vizsgálatot az igénypontok alapján kell elvégezni; először a főigénypont tárgyára nézve kell a vizsgálatot lefolytatni; ha több főigénypont van, mindegyikre külön-külön;

– az aligénypontnak azzal a főigényponttal kell együttesen új megoldást definiálnia, amelyikre hivatkozik;

– ha a főigénypont által meghatározott megoldás nem új, akkor az aligénypontok bevonásával kell az összehasonlító vizsgálatot folytatni;

– amennyiben a megoldás újdonsága a főigényponti jellemzők vizsgálata alapján nem vitatható, az aligénypontok újdonságának vizsgálatára nincs szükség.

Ha az elbíráló az újdonság vizsgálata során az újdonság hiányát állapította meg, a bejelentőt nyilatkozattételre kell felhívnia. A felhívásban az újdonságrontónak tartott dokumentum szövegrészeire és ábráira való hivatkozással kell rámutatni arra, hogy a technika állásához tartozó dokumentum a vizsgált megoldás valamennyi jellemzőjét magába foglalja.

3.3.1. "Egyetlen dokumentum"

Az újdonság megítélésénél – ellentétben a feltalálói tevékenység vizsgálatával (lásd még III. 4.) – nem engedhető meg, hogy a technika állásához tartozó különálló megoldásokat egymással kombináljuk.

Általában csak akkor áll fenn az újdonság hiánya az igényelt megoldás vonatkozásában, ha a feltárt anterioritások valamelyikéből a főigénypont valamennyi jellemzője megismerhető. Ha azonban egy dokumentum kifejezetten kapcsolódik egy másik dokumentumhoz (például részletesebb információkra utal bizonyos jellemzőkkel, jellegzetességekkel kapcsolatban), akkor megengedhető e szempontból a két különálló dokumentum „egyetlen” dokumentumként való kezelése. Ugyanígy, az újdonságrontó dokumentum egyes szakkifejezéseinek értelmezésére felhasználható szótár, szakkönyv, lexikon, sőt egy másik dokumentum is.

3.3.2. "Közvetlen és egyértelmű" levezethetőség

Egy dokumentum megkérdőjelezi az újdonságát valamely igényelt megoldásnak, ha az közvetlenül és egyértelműen levezethető a dokumentumból, beleértve azokat az ismérveket is, amelyek bár nincsenek kifejezetten megnevezve, de a szakember számára magától értetődőek. Például egy közlés gumi használatáról olyan körülmények között, amiből egyértelműen kiderül, hogy a rugalmas tulajdonságai miatt használják, még ha ez nincs is kifejezetten kinyilvánítva, újdonságrontó lesz valamely rugalmas anyag használatára. Fontos a „közvetlenül és egyértelműen levezethető” korlátozás. Nem megengedett viszont az újdonság vizsgálatakor egy dokumentum kitanítását a közismert ekvivalensekre is kiterjeszteni, ha azok nem szerepelnek a dokumentumban, ez a feltalálói tevékenység vizsgálatának tárgyát képezi.

3.3.3. "Effektív időpont"

Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy egy kémiai vegyület, amelynek a nevét vagy képletét egy dokumentumban megemlítették, nem minősül ismertnek, kivéve, ha a dokumentumban szereplő információ – szükség esetén a dokumentum effektív időpontjában hozzáférhető általános ismeretekkel együtt – lehetővé teszi annak előállítását és elválasztását, vagy például a természetben előforduló anyagoknak csak az elválasztását.

3.3.4. "Speciális és általános"

Az újdonság megítélésénél fontos szabály, hogy egy speciális kiviteli példa újdonságrontó az általános megfogalmazású igénypontra, az általános alak közlése viszont általában nem újdonságrontó a speciális kiviteli alakra. Például egy korábbi dokumentumban egy adott összefüggésben közölt alumínium újdonságrontó lesz arra az igénypontra, amely ugyanebben a szövegösszefüggésben az általánosabb fém kifejezést tartalmazza. Nem lesz viszont újdonságrontó az egyéb konkrét fémekre, pl. rézre, vasra stb. Ugyanígy egy szegecs korábbi közlése újdonságrontó lesz a kötőelem általános fogalomra, de nem lesz újdonságrontó a szegecstől eltérő egyéb kötőelemekre. Hasonlóképpen az általános és speciális alakok viszonyának analógiájára, egy igényelt tartomány, például egy hőmérséklet-tartomány vagy nyomástartomány nem új, ha a korábbi közlésben olyan példák találhatók, amelyek az adott tartományba esnek.

3.3.5. Kiválasztási találmány

Kiválasztási találmányok esetén valamely tartományból egy szűkebb tartományt választanak ki. Amennyiben ez a szűkebb tartomány egyáltalán nem volt külön megnevezve a korábbi dokumentumban,

akkor újnak tekintendő, amennyiben a korábban közölt szélesebb, „általános” tartományból nem vezethető le közvetlenül és egyértelműen a szűkebb „speciális” tartomány. Az, hogy ennek a szűkebb tartománynak a kiválasztása nyilvánvaló-e vagy sem, jelentkezik-e valami nem várt, meglepő hatás, nem az újdonság, hanem a feltalálói tevékenység megítélésének a kérdése.

3.3.5.1. Alkalmazási terület

Az igénypontok újdonságának vizsgálatánál az alkalmazási területre vonatkozó, nem megkülönböztető jellemzőket általában figyelmen kívül kell hagyni. Például X anyag katalizátorként való alkalmazásra, ha ugyanez az anyag festékként is ismeretes, nem tekinthető újdonságnak, kivéve, ha az említett alkalmazás az anyag egy sajátos formájában történik (pl. bizonyos adalékanyagok megléte), amely különbözik az anyag ismert alakjától.

A megjelölt alkalmazási terület azonban – rejtett megkülönböztető jellemzőként – kizárhatja az újdonságrontást. Például a „horog emelődaruhoz” megnevezés feltételez egy bizonyos méretet, teherbírást és egyéb műszaki jellemzőket. A „horog kis halak fogására” megjelölés egészen más műszaki jellegzetességekre utal. Hiába lenne tehát azonos az alakjuk, általában mégsem tekinthető az egyik újdonságrontónak a másikra.

3.3.5.2. Alkalmazási igény

Egy ismert vegyület sajátos célra való alkalmazására vonatkozó igénypont (második, nem gyógyászati alkalmazás) esetén, ahol az alkalmazás műszaki hatáson alapul, az alkalmazást úgy kell tekinteni, mint egy funkcionális jellemzőt, és ennek megfelelően újdonság szempontjából nem emelhető kifogás ellene, feltéve, hogy ez az alkalmazás még nem lett eddig nyilvánosságra hozva. Második, illetve további gyógyászati alkalmazásra vonatkozó igénypontokat lásd a III. 5.3. alatt.

Szt. 2. § (4) Az Szt. 2. § (1)–(3) bekezdésének rendelkezései azonban nem zárják ki a technika állásához tartozó ismert anyag (vegyület) vagy keverék szabadalmaztatását emberi vagy állati test kezelésére szolgáló gyógyászati vagy sebészeti eljárásban, illetve emberi vagy állati testen végezhető diagnosztikai eljárásban történő alkalmazásra (első gyógyászati alkalmazás), ha az ilyen eljárásban való alkalmazás nem tartozik a technika állásához.

4. Feltalálói tevékenység

4.1. A feltalálói tevékenység fogalma

Szt. 4. § (1) Feltalálói tevékenységen alapul a találmány, ha a technika állásához képest szakember számára nem nyilvánvaló.

Szt. 4. § (2) A feltalálói tevékenység vizsgálata szempontjából a technika állásának a Szt. 2. § (3) bekezdése szerinti részét figyelmen kívül kell hagyni. A feltalálói tevékenység kiindulópontja a technika állása, ugyanúgy, mint az újdonságé. Azonban míg az újdonság egyszerűen azt jelenti, hogy a

találmány más, mint a technika állásához tartozó megoldások, addig a feltalálói tevékenység a találmányt létrehozó alkotói teljesítménnyel szemben támaszt követelményt. A köz ugyanis elvárja a találmánytól, hogy ne csupán formálisan térjen el a technika állásától, hanem érdemben gazdagítsa azt. A feltalálói tevékenység mércéjeként a törvény egy szubjektív viszonyítási alapot állít, a szakembert, az ő szemszögéből kell megítélni a találmány nyilvánvalóságát.

4.2. Szakember

A szabadalmi jog szakembere elképzelt személy – bizonyos műszaki szakterületeken emberek csoportja –, aki egyfelől rendkívüli, másfelől csupán átlagos képességekkel van felruházva.

Feltételezzük róla, hogy teljes egészében ismeri a szakterületén a technika állását. Más szakterületek ismerete olyan mértékben várható el tőle, amilyen mértékben ennek szükségességét maga a technika állása is tükrözi a találmány tárgykörébe eső megoldásokkal kapcsolatban. Ismernie kell továbbá az alapvető műszaki ismeretek körébe tartozó megoldásokat akkor is, ha azok kívül esnek a szakterületén.

A technika állására vonatkozó „mindentudásán” kívül csupán átlagos kombináló és feladatmegoldó képességet tulajdonítunk a szakembernek.

Feltételezzük, hogy rendelkezik a szakmai munkához szükséges eszközökkel és képességekkel, beleértve a szokásos kísérletek elvégzését és az ismeretek rutinjellegű kombinálását is, a képzelőereje azonban korlátozott. Nem képes az ismeretek alkotó szintézisére, vagyis a feltalálásra.

Ismeri azokat a szükségleteket, amelyek kielégítését az ő szakterületétől várja a társadalom, de ha már magának a feladatnak a megfogalmazása is alkotó felismerést igényelne, arra nem képes.

A szabadalmi jog szakembere tehát képes bizonyos műszaki fejlesztést eredményező megoldásokat létrehozni. Tevékenysége azonban csak szokványos műszaki megoldást eredményezhet, kiszámítható (nem meglepő) hatásokkal. Az ilyen rutin jellegű konstrukciós tevékenységgel lényegében egy tervezőtől elvárható megoldások hozhatók létre, de találmány nem.

Ha a szakterület technikai szintje fejlettebb, akkor a szakember tudásszintje is magasabb. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nagyobb (vagy éppen kisebb) kombináló és feladatmegoldó képességet kellene feltételeznünk róla, mint egy másik szakterület szakemberéről.

4.3. A feltalálói tevékenység megítélése

A feltalálói tevékenység vizsgálatának általános szempontjai és intézkedései megegyeznek az újdonság vizsgálatának általános szempontjaival és intézkedéseivel (lásd még III. 3.3.).

Ezek a következők:

Azt, hogy feltalálói tevékenységen alapul-e a találmány, oly módon kell az elbírálónak megállapítania, hogy elemző összevetést végez a találmány és az ahhoz közel álló, a technika állásához tartozó, feltárt megoldások között.

Feltárt megoldások alatt elsősorban azokat kell érteni, amelyek a kutatási jelentésben szerepelnek, de olyan anterioritások is bevonhatók a feltalálói tevékenység vizsgálatába, amelyek csak később, kiegészítő kutatás eredményeként, észrevétel keretében vagy más módon jutottak a Hivatal tudomására.

Az elemző összevetést az igénypontok alapján kell elvégezni. Meg kell állapítani, hogy az egyes jellemzők melyik feltárt megoldásból ismerhetők meg. Ennek során mindig szem előtt kell tartani, hogy a találmányt a jellemzők egymással való kapcsolatukban határozzák meg. Ezért az egyes jellemzők megismerhetőségét illetően azt is vizsgálni kell, hogy ha megtalálhatók az anterioritásban, akkor ott milyen összefüggésben szerepelnek.

Ha az igénypontnak több elsőbbsége van, ezt figyelembe kell venni az egyes anterioritások érvényesíthetősége tekintetében.

Először a főigénypontra kell a vizsgálatot lefolytatni, ha több főigénypont van, mindegyikre külön-külön. A feltalálói tevékenységnek valójában – a főigénypont definíciójának megfelelően – a feladat megoldásához elengedhetetlenül szükséges összes jellemzőre nézve kell fennállnia, tehát előzetesen ellenőrizni kell, hogy ezek mindegyikét tartalmazza-e a főigénypont.

Ha a főigénypont által meghatározott találmány nem elégíti ki a feltalálói tevékenység követelményét, akkor az aligénypontok bevonásával kell a vizsgálatot folytatni. Az aligénypontnak azzal a főigényponttal kell együttesen feltalálói tevékenységen alapuló találmányt definiálnia, amelyikre hivatkozik.

Amennyiben a főigénypontra elvégzett elemző összevetés alapján a találmány feltalálói tevékenységen alapul, az aligénypontok vizsgálata a feltalálói tevékenységre vonatkozóan nem szükséges.

Abban az esetben, ha egy termékigénypont feltalálói tevékenységen alapul, akkor a szabadalmi bejelentés olyan eljárási igénypontjára, ami ennek és csakis ennek a terméknek az előállítására irányul, úgyszintén ezen termék alkalmazási igénypontjára nézve nem szükséges a feltalálói tevékenység vizsgálata.

Ha az elbíráló a vizsgálat eredményeként a főigényponttal meghatározott oltalmi körre a feltalálói tevékenység hiányát állapította meg, a bejelentőt nyilatkozattételre és adott esetben hiánypótlásra kell felhívni.

A megfelelő anterioritás(ok) szövegrészeire és ábráira való hivatkozással rá kell mutatni, hogy a technika állása miatt és milyen mértékben (mely igénypontokra kiterjedően) gátolja a szabadalmazhatóságot. A felhívásnak egyértelmű és kellően részletes megállapításokat és a bejelentő teendőinek egyértelmű megjelölését kell tartalmaznia.

A bejelentői nyilatkozat – és adott esetben hiánypótlás – alapján ismételt vizsgálatot kell lefolytatni. Kiegészítő kutatásra és/vagy újabb felhívásra a szükséghez képest kerülhet sor.

Ha az elbíráló a bejelentői nyilatkozat és/vagy hiánypótlás ellenére úgy találja, hogy a szabadalmi igény tárgya nem elégíti ki a feltalálói tevékenység követelményét, akkor a szabadalmi bejelentést – részben vagy egészben – el kell utasítani. Az elutasító határozatban csak olyan

anterioritásra lehet hivatkozni, amelyre a felhívás is hivatkozott a feltalálói tevékenység hiányával kapcsolatban. Amennyiben a bejelentő nyilatkozott, az érveit és azok cáfolatát is tartalmaznia kell az elutasító határozatnak.

4.3.1. A feltalálói tevékenység megítélésének módszere

A feltalálói tevékenység vizsgálatára csak akkor kerül sor, ha a találmány különbözik a technika állásától, vagyis ha új.

A találmánynak a vizsgált igénypont elsőbbségi napján kell feltalálói tevékenységen alapulnia, ennél fogva a találmány nyilvánvalóságát is csak annak a tudásnak az alapján lehet megállapítani, ami a szakembernek az elsőbbség napján rendelkezésére állt.

A technika állását úgy kell értelmezni, hogy ahhoz nemcsak az elsőbbség napja előtt hozzáférhetővé vált megoldások „mint olyanok” tartoznak hozzá, hanem minden olyan (szakterületi) ismeret is, ami az elsőbbség napján segíthette vagy gátolhatta a szakembert abban, hogy megalkosson egy, a vizsgált igénypont oltalmi körébe tartozó megoldást. A feltalálói tevékenység tekintetében – az újdonság vizsgálatától eltérően – az elbíráló nem köteles az egyes anterioritásokat úgy értelmezni, mintha a szakember a hozzáférhetővé válásuk időpontjában olvasná azokat, hanem későbbi időpont szerinti értelmezést is választhat, az elsőbbség napjával bezárólag. A technika állásához tartozó olyan ismereteket, amelyek gátolták volna a szakembert a feladatnak a találmány szerinti megoldásában, figyelmen kívül lehet hagyni. Kivételt képez az olyan szakmai előítélet, ami a szakterületen az elsőbbség napján ténylegesen fennállt.

Az elbíráló természetesen a saját tudására (szükséges esetben szakvéleményre is) támaszkodva vizsgálja a feltalálói tevékenységet, de a találmány kézenfekvőségét a fiktív szakember szemszögéből kell megítélnie. Először is meg kell állapítania, hogy a vizsgált igénypont szerinti találmány mely jellemzői tekintetében tér el a technika állásától. Az eltérések meghatározása a hivatali eljárás során feltárt megoldások alapján történik. (Ebben az összefüggésben irreleváns, hogy a bejelentés igénypontja és/vagy leírása melyik jellemzőt tünteti fel újnak.)

Ezt követően kell megítélni azt, hogy adhatott-e a technika állása (a kimutatott eltérésekre vonatkozóan is) egyértelmű és elégséges ismeretet a szakembernek a vizsgált igénypont szerinti találmány megvalósításához.

Általában azt a módszert lehet követni, hogy a feltárt megoldások közül kiválasztjuk azt, amelyik a találmány legtöbb jellemzőjére nézve ad kitanítást (amelyből a szakember a legtöbb ismeretet szerezhette a találmány megvalósításához), azután pedig megvizsgáljuk, hogy a szakember ebből a megoldásból kiindulva hogyan juthatott el és eljuthatott-e egyáltalán – feltalálói tevékenység nélkül – egy, a vizsgált igénypont oltalmi körébe tartozó megoldás létrehozásához.

A feltalálói tevékenység vizsgálata során (ellentétben az újdonság vizsgálatával) megengedhető két vagy több dokumentumnak, dokumentumrészletnek, ugyanazon dokumentum különböző részeinek vagy a technika állása más területeire vonatkozó dokumentumoknak a kombinálása, de csak abban az esetben, ha az ilyen kombinációk a vizsgált igénypont elsőbbségi napján a szakember számára nyilvánvalóak voltak. Annak a megítéléséhez, hogy két vagy több dokumentum kombinációja nyilvánvaló-e, a következő megfontolások adhatnak segítséget.

Ugyanazon dokumentum két vagy több részének kombinálása nyilvánvalónak tekinthető, ha azt valamilyen ok ki nem zárja (pl. az elsőbbség napján is fennálló szakmai előítélet).

Ha a dokumentumban közvetlen hivatkozás van másik dokumentumra, akkor a két iratot úgy kell tekinteni, mintha egyetlen dokumentum részei lennének.

Ha nincs közvetlen hivatkozás, akkor azt kell vizsgálni, hogy van-e a dokumentumban olyan utalás, mely szerint a találmány elé kitűzött feladat megoldható, ha ennek a dokumentumnak az ismeretanyagát más, nem pontosan (hanem pl. tárgyával) megjelölt dokumentum ismeretanyagával kombinálják.

Meg kell állapítani, hogy a dokumentumok azonos, szomszédos vagy távoli műszaki területre vonatkoznak-e. Minél távolabbiak, annál kevésbé nyilvánvaló a kombinálásuk.

– Minél több a társított dokumentumok száma, annál kevésbé nyilvánvaló a kombinálásuk.

– Nem közömbös, hogy milyen dokumentumfajták társításáról van szó. Általában nyilvánvalónak tekinthető kézikönyv, egyetemi tankönyv vagy más szakmai alpmű kombinálása valamely speciálisabb dokumentumfajttával (szabadalmi leírással, szakfolyóirattal, gyártmányismertetővel stb.). Az utóbbiak egymással való kombinálása kevésbé lehet nyilvánvaló.

A dokumentumok kombinálásának nyilvánvalósága csupán annak a nyilvánvalóságát jelenti, hogy a szakember a nevezett két vagy több dokumentumban keresse a feladat megoldását. Valójában azonban nem a dokumentumokat, hanem a belőlük nyerhető ismereteket kell kombinálni, és a megoldás megtalálása (azaz a találmány) akkor sem mindig nyilvánvaló, ha feltételezzük, hogy a szakembernek rendelkezésére áll a két vagy több dokumentum, és „készítetése van” azok együttolvására.

Az egyik ismert megoldásból általában jellemzőket kell elhagyni, a másiktól pedig jellemzőket kell kiragadni ahhoz, hogy létrejöjjön a kombinációs találmány. Márpedig a találmányt egységes egésznek kell tekinteni, amit a jellemzők egymással való kapcsolatukban határoznak meg (kivéve, amikor a jellemzők között nincs működésbeli kapcsolat, de ekkor nem is beszélhetünk valódi kombinációról). Ezért a kombináció nyilvánvalóságát azon keresztül kell megítélni, hogy nyilvánvaló volt-e a szakember számára a kitűzött feladat olyan megoldása, hogy egy ismert megoldás struktúráját (eljárás esetében folyamatát) megbontsa, és a máshonnan kiragadott jellemzők

felhasználásával hozza létre az új, találmány szerinti struktúrát vagy folyamatot.

Támpont lehet az is, hogy a kiragadott jellemzők milyen feladatot milyen hatással töltöttek be a maguk helyén a második vagy további dokumentumban.

Ha az eltérést jelentő jellemzőkhöz (a találmány egészét tekintve) a szakember számára meglepő, új hatás fűződik, a találmány feltalálói tevékenységen alapul.

Egyes esetekben magának a feladatnak a megfogalmazása is alkotó felismerést igényel. Márpedig amíg a feladat nem fogalmazódott meg, addig fel sem merülhetett a szakemberben annak kombinációval vagy más technikai területről származó ismeretek átültetésével való megoldása.

Egy találmány, amit első látásra nyilvánvalónak vélnénk, feltalálói tevékenységen alapulhat. Legtöbbször ugyanis csak a találmány ismeretében tűnik úgy, hogy a feladat megoldása egyszerűen és logikusan adódott a technika állásából. Ezért (is) lényeges, hogy a nyilvánvalóságot a „bejelentői hozzájárulás” előtti szakember szemszögéből vizsgáljuk.

Bár önmagában nem bizonyítja, de erősítheti a feltalálói tevékenység meglétét, ha a találmány egy régóta fennálló műszaki probléma megoldását adja, illetve egy régóta teljesítetlen szükségletet elégít ki. A kereskedelmi siker és általában a találmány kedvező fogadtatása csak az előbbiekhöz kapcsolódva jelenthet érvet a nem nyilvánvalóság megállapításához.

4.3.2. A feltalálói tevékenység megítélésének gyakorlati esetei

A következő példák egyes jellegzetes találmánytípusokra nézve közölnek megállapításokat és adnak szempontokat a feltalálói tevékenység megítéléséhez. Ezek a példák csak iránymutatásul szolgálnak, a feltalálói tevékenység megítélésének végső soron minden esetben a konkrét ügy egyedi körülményeihez kell igazodnia.

4.3.2.1. Úttörő jellegű találmány

Az úttörő jellegű találmányok olyan feladatot oldanak meg, amelyet korábban egyáltalán nem sikerült megoldani, így hát létrehozásukra a technika állása semmilyen útmutatást nem tartalmazott. Ilyen volt például az első röntgenkészülék. Úttörő jellegű találmány esetén a feltalálói tevékenység kétségbevonhatatlan.

A legtöbb találmány nem úttörő jellegű, hanem valamely ismert megoldás javítására, tökéletesítésére vonatkozik.

4.3.2.2. Kombináció

Szabadalomjogi értelemben kombináción önmagukban ismert és/vagy önmagukban is új elemeknek egy feladat megoldására irányuló csoportosítását értjük. A gyakorlatban legtöbbször ilyen jellegű műszaki megoldások szabadalmazhatóságát kell elbírálni. A feltalálói tevékenység meglétét vagy hiányát a megoldásból származó hatás vizsgálata alapján lehet eldönteni.

A kombináció – és ezáltal maga a találmány – nem nyilvánvaló, ha a kombinációban résztvevő elemek (igényponti jellemzők, illetve jellemzőcsoportok) egymásra hatása folytán az egyes elemek önálló (a technika állásából kikövetkeztethető) hatásától eltérő, a szakember

számára meglepő, új hatás jön létre.

Nem nyilvánvaló kombináció például az a találmány, amely egy kopásállóságot növelő ferromágneses anyag és egy ridegséget előidéző ferromágneses anyag ötvözet, és az ötvözet a kopásállóságon és a ridegségen túlmenően előre nem várt módon antimágneses is lett.

Jellemző eset a nem nyilvánvaló kombinációkra a szinergikus keverékek előállítására. Szinergikus hatás akkor lép fel, ha a több komponensből álló keverék nem csupán az egyes összetevők hatásának összegét mutatja, hanem előre nem várt más hatás vagy előre nem várt többlethatás is fellép. Példa lehet erre egy olyan gyógyszerkeverék, amelynél a fájdalomcsillapítóhoz nyugtatót adagoltak, és a fájdalomcsillapító hatás lényegesen erősebb lett. Ezt az eredményt nem lehetett volna előre megállapítani a hatóanyagok ismert tulajdonságai alapján.

4.3.2.3. Addíció

Amennyiben a „valódi” kombinációval ellentétben a rész megoldások egyszerű – új és meglepő hatást nem eredményező – összegzéséről van szó, akkor addícióról beszélünk, ami nem szabadalmazható. Az ilyen találmányok csupán a társított elemeknek térben vagy időben egymás mellé vagy egymás után helyezését jelentik, az elemek között kölcsönhatás nincs.

A nem nyilvánvaló kombináció példaként említett ötvözet, ha a kiváltott együttes hatás nem haladna meg az ötvöző komponensek eredeti ferromágneses, kopásálló és rideg hatását, és egyéb (többlet)hatás nem lenne, addíciónak minősülne.

Nem alapul feltalálói tevékenységen például az a megoldás sem, amely a kenőrendszerek biztonsági berendezéseinek javasolja az önmagában ismert olajnyomás- és olajhőmérséklet-jelző együttes alkalmazását. A két kijelzőt külön-külön már használták a kenőrendszerek biztonsági berendezéseinek, együttes alkalmazásukból pedig nem származik új hatás.

Az utóbbi példához hasonló eseteket, amikor tehát ismert, önmagukban is működőképes egységeket úgy rendelnek egymáshoz, hogy azok egymásra nem hatnak, és továbbra is csak eredeti funkciójukat teljesítik, aggregációnak nevezi a szakirodalom.

4.3.2.4. Átvitel

Átvitelről beszélünk azoknál a találmányoknál, ahol egy bizonyos területen önmagában ismert műszaki intézkedést egy másik területen azonos vagy eltérő feladat megoldására alkalmaznak. Ilyen esetben a feltalálói tevékenység meglétét vagy hiányát az dönti el, hogy a más területen való alkalmazás lehetőségének felismerése a szakembertől elvárható volt-e, kapott-e erre nézve iránymutatást a technika állásából. Azonos műszaki megoldásoknak azonos feladatok megoldására történő alkalmazása – még az alkalmazási területek különbözősége esetén is – a szakember köteles tudásához tartozik, egyszerű átvitelnek tekintendő.

Ismeretes zongorák, zsúrkocsik stb. görgőkkel való ellátása és ezzel gördíthetővé tétele. Görgők alkalmazása olajkályhán egyszerű átvitelnek minősül. A görgők e helyen való alkalmazásából csak a görgő tulajdonságaiból származó ismert hatás, a szerkezet gördíthetősége következik, így a megoldás szakember számára nyilvánvaló.

Abban az esetben viszont, ha az átvitelhez a szakember a technika állásából útmutatást nem kapott, és a megoldás szakember számára nem várt, új hatást eredményezett, a találmányt nem nyilvánvalónak kell minősíteni.

4.3.2.5. Anyaghelyettesítés

Anyaghelyettesítésről akkor beszélünk, ha ismert megoldásban ismert anyagot egy másik, ugyancsak ismert anyaggal helyettesítenek. Az anyaghelyettesítés az átvittel rokon kategória. Az anyaghelyettesítés akkor jelent feltalálói tevékenységet, ha a technika állása nem tartalmaz olyan útmutatást, amelynek alapján a szakembertől elvárható lenne a helyettesítésnek, mint megoldásnak a felismerése. Nem lehet szó viszont feltalálói tevékenységen alapuló találmányról, ha a helyettesítő anyag alkalmazása nem idéz elő más hatást, mint amit annak már ismert tulajdonságai alapján a szakember elvárhatott.

A nem szabadalmazható anyaghelyettesítésnek tipikus esete a különböző ismert műanyagok felhasználása természetes anyagok helyett. Ablakkeretnek fa helyett műanyagból való készítése nyilvánvaló a szakember számára. A megoldás ugyan számos előnnyel jár (könnyű, alaktartó, méretpontos szerkezet stb.), de ezek csak az anyagnak az egyéb műanyag szerkezetekből ismert tulajdonságaiból következnek, jelen alkalmazásukhoz más (vagy többlet) hatás nem fűződik.

Feltalálói tevékenységen alapuló anyaghelyettesítés volt viszont nemesfém helyett egy bizonyos acélötvözet felhasználása fogkoronák készítésére. Az acélötvözet már korábban ismert volt, egyes, a fogkoronák esetében is szükséges tulajdonságaival együtt (szilárdság, alakíthatóság, vegyi ellenállóképesség), de azt a tulajdonságát, hogy nem toxikus, az ízlelőidegekre közömbös, a száj baktériumflórájára hatástalan, korábban nem ismerték, így a szakemberben fel sem merülhetett a nemesfém kiváltása ezzel az ötvözzel a fogászati alkalmazásban.

4.3.2.6. Alak- és méretváltoztatás

Az alak- és méretváltoztatás, ha nincs előre nem várt műszaki hatása, nyilvánvaló intézkedés a szakember számára.

Szakember számára nyilvánvaló például az a megoldás, amely egy önmagában ismert berendezéshez nagyobb teljesítményigény esetén az erőleadó tengely átmérőjének növelését javasolja. A gépípar szakemberének köteles tudásához tartozik ugyanis annak az ismerete, hogy a nagyobb keresztmetszetű tengely nagyobb nyomatékot – így teljesítményt – tud átvinni.

Feltalálói tevékenységen alapulónak minősült viszont belső égésű motoroknál a szívócsatorna méretének és csatlakozási szögének megváltoztatása, mert ennek eredményeként nem várt hatásfok-növekedés, egyenletes járás és a dinamikus igénybevétel csökkenése következett be.

4.3.2.7. Többszörözés

Többszörözésről akkor beszélünk, amikor ugyanazon ismert intézkedést, elemet ugyanazon megoldás keretében egymás mellett vagy egymást követően ismételt (többszörösen) alkalmaznak. Az ilyen jellegű megoldások általában nyilvánvalóak a szakember számára,

mivel a többszörözés eredményeként létrejövő hatás a többszörözés számával egyenes arányban jelentkezik, azaz kiszámítható.

Nem alapul feltalálói tevékenységen például az a melegítő készülék, ami egy ismert megoldástól csak abban különbözik, hogy a fűtőcsövek számát megnövelték, és ennek következtében a hőhatás a többszörözés mértékének megfelelően fokozódott.

4.3.2.8. Ekvivalencia

Ekvivalenciáról beszélünk, ha egy ismert megoldás ismert elemét más olyan, ugyancsak ismert elemmel helyettesítik, amelyről az is ismert, hogy alkalmas az olyan funkció betöltésére, mint amit a helyettesített elem a megoldásban betöltött, és a helyettesítés nem jár a szakember számára meglepő, új hatással.

Az ekvivalens megoldás nem minősül feltalálói tevékenységen alapuló találmánynak. A szakember számára ugyanis nyilvánvaló, hogy az azonos rendeltetésű elemeket az igényeknek és a körülményeknek megfelelően helyettesíteni lehet.

Szakember számára nyilvánvaló lehet egy olyan megoldás, amely csak annyiban különbözik egy másik, ismert megoldástól, hogy az ott alkalmazott elektromos motorral hajtott szivattyú helyett hidraulikus motorral hajtott szivattyút alkalmaznak.

Figyelemmel kell lenni azonban arra, hogy a valamely szakterületen általában ekvivalensnek tekintett elemek nem minden funkciójukban ekvivalensek.

Egy fémszerkezetű folyadéktartálynál például az elemeket egymáshoz rögzítő csavarokat nagy szilárdságú feszítőcsavarokkal helyettesítették. Ez első látásra ekvivalenciának tűnik. A felismeréshez azonban az is hozzátartozik, hogy a feszítőcsavarok nemcsak rögzítik egymáshoz az elemeket, hanem feszítőerejük révén folyadékzáróvá is teszik a tartályt, külön szigetelés nélkül. Ez a hatás nem volt előre látható, tehát nincs szó ekvivalens helyettesítésről.

4.3.2.9. Kiválasztás

Nagy számú ismert megoldás közül egy adott megoldás kiválasztása akkor alapul feltalálói tevékenységen, ha a kiválasztott megoldás a visszamaradó megoldásokhoz képest szakember számára meglepő, előre nem várt hatással rendelkezik.

Ilyen esetek többnyire a kémia területén fordulnak elő, amikor is a technika állásából megismerhető megoldás nagy számú, egyetlen általános képletbe foglalt vegyületet ölel fel. Ha ezen általános képletbe tartozó, de ténylegesen le nem írt és elő nem állított egy vagy több vegyületnek olyan előnyösebb hatását ismerik fel, amivel az általános képlet alá tartozó többi vegyület nem rendelkezik, akkor a kiválasztáson alapuló megoldás szakember számára nem nyilvánvaló.

Gyógyszertalálmányok esetében például egy vegyületnek ismert körből történő kiválasztása akkor alapul feltalálói tevékenységen, ha alkalmazása az ismerthez képest lényegesen jobb hatással vagy valamely mellékhatás elmaradásával jár.

Példaként említhető, hogy egy általános képletbe foglalt vegyületcsalád véralvadásgátló hatása ismert volt, és a szubsztituensek egy adott kombinációja, amelyet a vegyületcsalád leírásában nem említettek, szakember számára meglepően előnyösebb véralvadásgátló hatást mutatott. Ez a kiválasztás feltalálói tevékenységen alapul, mert nem volt előrelátható

Példa a nem szabadalmazható kiválasztásra: a találmány olyan épületszerkezetre vonatkozik, amely alumíniumból készült. Egy korábbi dokumentum ugyanilyen épületszerkezetet tár fel, és közli, hogy az anyaga könnyűfém, viszont az alumíniumot kifejezetten nem említi. Az alumínium kiválasztása a szakember számára nyilvánvaló, hiszen a könnyűfémek közül az alumínium választása, mint egyik lehetőség, a szakemberben azonnal és természetesen felmerül.

4.3.2.10. Analóg eljárások

Egy kémiai eljárást akkor nevezünk analógnak, ha az egymásra ható anyagok analóg felépítésűek, illetve kémiai analóg módon reagálnak egymással, tehát vagy a kiindulási anyagok vagy a végtermékek is analóg felépítésűek egy ismert, összehasonlításra alkalmas alapeljárás tekintetében. Az ilyen analóg eljárások feltalálói tevékenységen alapulnak, ha műszakilag vagy biológiai értékes, új tulajdonságokkal rendelkező anyagokat eredményeznek.

4.3.2.11. Szakmai előítélet legyőzése

Feltalálói tevékenységen alapulónak kell tekinteni azt a találmányt, amelynél a technika állásától megkülönböztető intézkedések valamilyen, az elsőbbség napján ténylegesen fennálló szakmai előítélet legyőzését eredményezik.

Szakmai előítélet legyőzését jelenti, ha a szakirodalom által az adott célra egyöntetűen rossznak tartott anyagokat, méreteket, kialakításokat, környezeti feltételeket alkalmaznak a megoldásban. Nem jelenti szakmai előítélet legyőzését, ha az intézkedés „jósága” csupán vitatott.

Ha például a robbanómotorok égésterével foglalkozó szakirodalom a szakembernek azt az útmutatást adja, hogy az égéstér legnagyobb

átmérőjének és a dugattyú átmérőjének arányát 0,6 értéknél nagyobbra ne válassza, mert nagyobb érték esetén tökéletes égés nem jöhet létre, a találmány viszont 0,8 értéket javasol, és ezen aránynál az égés az eddig ismerteknél tökéletesebben folyik le, akkor a találmány feltalálói tevékenységen alapul. Ebben az esetben ugyanis a szakirodalomból – ami a technika állásának olyan részét képezi, ami a szakember gondolkodását szükségszerűen befolyásolja – nemcsak útmutatást nem kaphatott a szakember a találmány megvalósításához, hanem még helytelen irányba is terelte a figyelmét.

4.3.2.12. Optimalizálás

Szakember számára nyilvánvaló az olyan megoldás, amely egy ismert megoldásból azt leíró függvény optimumkeresésével származtatható. Ha ugyanis a megoldás érintett jellemzője egy intervallumon belül változhat, és a változást leíró függvény ismert, akkor a szakember köteles tudásához tartozik a függvény szélső értékének a meghatározása. Nyilvánvaló optimumkeresés például szerszámgépeknél az optimális forgácsolási adatok megadása.

Más a helyzet abban az esetben, ha a kérdéses intervallumon belül a függvénynek nem várt szakadása van, vagy a jelenséget leíró függvény nem is ismert. Tehát az a találmány, amelynél empirikusan határozzák meg az optimális értéket, és a megoldáshoz szakember számára meglepő, új hatás fűződik, feltalálói tevékenységen alapul.

Például egy olyan eljárásnál, amelynek során A anyagot és B anyagot magas hőmérsékleten C anyaggá alakítanak át, korábban az volt ismert, hogy C anyag hozama a hőmérséklet növekedésével 50°C és 130°C között folyamatosan nő. A feltaláló viszont felismerte, hogy 63°C és 65°C között lényegesen nagyobb a C anyag hozama, mint amire számítani lehetett. Jelen esetben tehát az optimum empirikus meghatározása szakember számára meglepő többlethatással járt.

5. Az ipari alkalmazhatóság

5.1. Az ipari alkalmazhatóság fogalma

Szt. 5. § (1) Iparilag alkalmazható a találmány, ha az ipar vagy a mezőgazdaság valamely ágában előállítható, illetve használható.

Szt. 5. § (2) Nem tekinthetők iparilag alkalmazhatónak különösen az emberi vagy állati test kezelésére szolgáló gyógyászati vagy sebészeti eljárások, valamint az emberi vagy állati testen végezhető diagnosztikai eljárások. E rendelkezés az ilyen eljárásokban alkalmazott termékre – így különösen anyagra (vegyületre) és keverékre – azonban nem vonatkozik.

Az ipari alkalmazhatóság követelményével szabadalmi törvényünk lényegében a találmány reprodukálhatóságát teszi a szabadalmazhatóság feltételévé, aminek az ipar vagy a mezőgazdaság területén történő előállíthatóságában, illetve használhatóságában kell megnyilvánulnia.

5.2. Az ipari alkalmazhatóság megítélése

Az ipari alkalmazhatóság megítélése során annak mindkét elemét (ipar és alkalmazhatóság) vizsgálni szükséges.

5.2.1. "Ipar"

A Párizsi Uniós Egyezmény 1. cikk (3) bekezdése az ipari tulajdonnal kapcsolatban a következőket mondja:

„Az ipari tulajdont a legtágabban kell érteni, és az nem csupán a

szorosan vett iparra és kereskedelemre vonatkozik, hanem egyaránt kiterjed a mezőgazdaságra és a nyersanyagtermelésre, és minden előállított vagy természetes termékre, például borokra, magvakra, dohánylevelekre, gyümölcsökre, háziállatokra, ásványokra, ásványvizekre, sörökre, virágokra, lisztfajtákra is.”

A szabadalmi jogban tehát az ipar fogalomköre szélesebb, mint a szó közhasználatú értelme. Az ipari alkalmazhatóság vizsgálata során iparnak tekintünk minden olyan emberi tevékenységet (termelést vagy szolgáltatást), amelynek célja a természet erőforrásainak alakítása és hasznosítása.

A találmánytól megkövetelt ipari alkalmazhatóság nem jelenti azt, hogy a feladatnak is az ipar vagy a mezőgazdaság területére kell esnie. Más szóval nemcsak a termeléssel összefüggő technikai problémáknak, hanem az élet bármely területén jelentkező feladatnak lehet iparilag alkalmazható megoldása. Így szabadalomban részesülhetnek pl. orvosi műszerek, sporteszközök vagy játékszerek is.

A vizsgálati eljárások (pl. mérési, analitikai eljárások) akkor szabadalmazhatóak, ha a vizsgálat alkalmazható az ipar vagy a mezőgazdaság valamely ágában előállított vagy használt termék, berendezés vagy eljárás fejlesztésére vagy ellenőrzésére. Szabadalmazható például kísérleti állatoknak ipari termékek vizsgálata során (pl. a pirogén vagy allergiás tünetek hiányának megállapításához) vagy egyes jelenségek vizsgálata során (pl. víz vagy levegő szennyezettségének megállapításakor) történő alkalmazása.

Az alaki szabályok értelmében a szabadalmi leírásnak tartalmaznia kell a találmány tárgyának és alkalmazási területének rövid megjelölését. Ebből, illetve általában a leírásból ki kell tűnnie legalább egy olyan alkalmazási területnek, ami a találmány előállítását, illetve használatát az ipar vagy a mezőgazdaság valamely ágához köti. Az igénypontoknak nem kell a konkrét ipari vagy mezőgazdasági használatokra szorítkozniuk, de az oltalmi kör természetesen nem terjedhet ki olyan megoldásokra (pl. gyógyászati eljárásokra), amelyek iparilag nem alkalmazhatók.

Egy DNS-szekvencia (génekre vonatkozó szekvencia, rész-szekvencia) funkció megjelölése nélkül az ipari alkalmazhatóság hiánya miatt nem szabadalmazható. Ha megjelölésre kerül, hogy ez mely fehérje és milyen funkciójú fehérje előállításában kerül alkalmazásra, szabadalmazhatóvá válik.

Amennyiben egy nukleinsav-szekvencia által kódolt fehérje jellemzői vagy funkciója nem ismert, és nincs megjelölve alkalmazási terület, akkor a találmány nem elégíti ki az ipari alkalmazhatóság követelményét.

5.2.2. "Alkalmazhatóság"

Az ipari alkalmazhatóság törvényi meghatározásának másik eleme („az ipar vagy a mezőgazdaság valamely ágában” mellett) az, hogy a találmánynak előállíthatónak, illetve használhatónak kell lennie, mégpedig reprodukálható módon, vagyis ismételtlen és azonos eredménnyel.

Nem tesz eleget az ipari alkalmazhatóság követelményének az a találmány, amely egyáltalán nem valósítható meg a kitűzött célnak

megfelelően, mert azt valamilyen fizikai, kémiai vagy biológiai ok eleve kizárja. Legismertebb példa az örökmozgó, amelynél az elvárt eredmény bekövetkezése természeti törvény értelmében lehetetlen, de hasonló a helyzet bármilyen berendezésnél, ami bizonyíthatóan működésképtelen, vagy eljárásnál, ami véghezvihetetlen kémiai reakción alapul.

Ugyancsak nem minősül iparilag alkalmazhatónak az a találmány, amelyik nem reprodukálható, azaz nem valósítható meg ismételten, azonos eredménnyel. Ide tartoznak az egyedi (egyszeri) megoldások, tehát az olyan találmányok, amelyeknek a megvalósítása megismételhetetlen környezeti feltételekhez kötődik (pl. olyan híd, amelynek a pillérei csak egyetlen földrajzi helyen fellelhető sziklaalakzatok, vagy egy meghatározott építményhez tervezett, csak ott használható egyedi felvonó). Ugyanitt említhetők azok a találmányok, amelyeknek a célkitűzés szerinti megvalósulása teljes mértékben megbízhatatlan, vagyis a véletlenen múlik. Nem értendők viszont ide az olyan találmányok, amelyeknek az azonos eredménnyel történő, ismételt megvalósítása valamilyen hibaszázalékkal ugyan, de biztosra vehető (pl. mikrocseppek gyártása).

Szt.60.§(1)

Sajátos kapcsolat van az ipari alkalmazhatóságnak az előállíthatóságra, illetve használhatóságra vonatkozó követelménye, valamint a találmány feltárásának követelménye között.

Ha a találmány eleve nem valósítható meg ismételten, azonos eredménnyel, akkor (az egyedi, egyszeri megoldásokat kivéve) leírni sem lehet a találmányt úgy, hogy azt szakember (a célkitűzésnek megfelelő eredménnyel) meg tudja valósítani. Nem szabad azonban a két szabadalmazhatósági feltételt összekeverni. Az ipari alkalmazhatóság a találmánnyal, a kellő feltárás pedig a leírással szembeni követelmény, és az elbírálónak mindkét feltétel tekintetében állást kell foglalnia az érdemi vizsgálat során.

Az ipari alkalmazhatóságot nem lehet azon az alapon kétségbe vonni, hogy a bejelentő a leírásban „nem bizonyította” azt. Bizonyítania a Hivatalnak kell, amennyiben valóban bizonyítható, hogy a találmány szakember általi megvalósíthatóságának nemcsak a feltárás elégtelensége az akadálya, hanem az is, hogy a találmányt eleve nem lehet (az ipar vagy a mezőgazdaság valamely ágában) ismételten, azonos eredménnyel előállítani, illetve használni, azaz hiányzik az ipari alkalmazhatóság. Ha ennek bizonyítása nem lehetséges, akkor a találmányt iparilag alkalmazhatónak kell tekinteni, és a megvalósíthatóságot illető kifogást csak a feltárás vonatkozásában lehet megtenni.

Például a találmány nem létező üvegből tervezett lencse. Ha bizonyítható, hogy ilyen tulajdonságú üveget eleve nem lehet készíteni, és/vagy hogy ilyen lencsét akkor sem lehetne előállítani, ha a különleges üveg már létezne, úgy az ipari alkalmazhatóságot is és a találmány megfelelő módon és részletességgel történő feltárását is hiányolni kell. Ellenkező esetben – jóllehet a technika jelenlegi állása nem teszi lehetővé a találmány megvalósítását – vélelmezni kell annak ipari alkalmazhatóságát, és azon az alapon kell kifogást emelni, hogy a

feltárás nem kielégítő, hiszen a leírás nem adott kitanítást a szakembernek a szükséges üveg előállításához.

5.3. A gyógyászati, a sebészeti, illetve a diagnosztikai eljárások megítélése

Szt. 5. § (2)

A gyógyászati kezelés emberek vagy állatok betegségének gyógyítására, megelőzésére vagy egészségi állapotának fenntartására vonatkozó eljárást illetve alkalmazást jelent.

Nem tekinthetők iparilag alkalmazhatónak különösen az emberi vagy állati test kezelésére szolgáló gyógyászati vagy sebészeti eljárások, valamint az emberi vagy állati testen végezhető diagnosztikai eljárások.

E rendelkezés az ilyen eljárásokban alkalmazott termékre – így különösen anyagra (vegyületre) és keverékre – azonban nem vonatkozik.

Ennek alapján szabadalmazhatók például olyan berendezések, amelyeket sebészeti, gyógyászati vagy diagnosztikai eljárások során alkalmaznak. Műszerv vagy művégtag készítése, illetve az ahhoz szükséges, emberi testen végzett mérések szabadalmazhatók; így például egy műfogkészítési eljárás, amelyhez a páciens szájában a fogról mintát kell venni, megfelel az ipari alkalmazhatóság követelményének. Szabadalmazhatók az ilyen kezelési vagy diagnosztikai eljárások során használt anyagok és készítmények is.

Egy ismert anyag vagy készítmény sebészeti, gyógyászati vagy diagnosztikai használatra akkor szabadalmazható, ha az ismert anyag vagy készítmény ilyen használata (első gyógyászati alkalmazás) korábban nem volt feltárva. Erre az esetre tehát nem érvényes az az általános elv, hogy kizárólag új termékre vonatkozó termékigénypontokra engedélyezhető szabadalmi oltalom (lásd még III. 3.3.). Ez azonban nem jelenti azt, hogy az első gyógyászati alkalmazásra vonatkozó termékigénypontnak nem kell megfelelnie a szabadalmazhatóság többi feltételének, különös tekintettel a feltalálói tevékenységre.

Ha az oltalmi igény tárgya ismert anyag vagy keverék első sebészeti, gyógyászati vagy diagnosztikai eljárásban történő alkalmazására, akkor a találmány tárgya első indikációs igénypontként szabadalmazható (lásd I. sz. mellékletet).

Ha az oltalmi igény tárgya a gyógyászatban már ismert anyag vagy keverék második vagy további alkalmazása új betegség gyógyítására szolgáló gyógyszer előállítására, akkor a találmány tárgya második indikációs igénypontként szabadalmazható (lásd I. sz. mellékletet). Amennyiben a második indikációs igénypont új adagolási illetve kisserelési eljárásra és nem új indikációs területre került megfogalmazásra, az nem oltalomképes.

Az a gyógyászati célokra használt eljárás, amely olyan, élő emberekkel, illetve állatokkal foglalkozó berendezés működésével van összefüggésben, ahol nincs működésbeli kapcsolat a berendezésre vonatkozó eljárási lépések és a berendezés emberre, illetve állatra gyakorolt hatása között, iparilag alkalmazható.

A sebészet inkább a kezelés természetét jelöli, mint annak célját. Így a kozmetikai célokra vagy az embrió átültetésére használt sebészeti eljárások éppúgy nem tekinthetők iparilag alkalmazhatónak, mint egy gyógyászati célú sebészeti eljárás. A korszerű sebészet nem korlátozódik a szikével végzett műveletekre, hanem például

nagyfrekvenciás áramot, sugárzást (így lézersugárzást) is használhat.

Az iparilag nem alkalmazható diagnosztikai eljárások nem fedik az összes kórmegállapításra vonatkozó módszert. Az élő emberi és állati testre vonatkozó (adatok, mennyiségek megállapítására irányuló) információszerzési eljárások iparilag alkalmazhatók, ha a szerzett információ kizárólag olyan közbülső eredményeket ad, amelyekből még nem lehet döntést hozni a szükséges kezelésre vonatkozólag. Ilyen módszerek általában a röntgensugaras vizsgálatok, a CT- és mágneses rezonancia vizsgálatok és a vérnyomásmérések.

Nem tekinthetők iparilag alkalmazhatónak azonban azok a diagnosztikai eljárások, amelyeknek az eredményét közvetlenül fel lehet használni arra, hogy döntsenek egy orvosi kezelésről. Ilyen például a bőrelváltozáson alapuló allergiateszt.

Iparilag alkalmazhatónak tekinthetők viszont az olyan vizsgálati eljárások, amelyek során nem gyógyítási, hanem egyéb okokból végeznek az élő emberi vagy állati testen vizsgálatot, például annak a megállapítása céljából, hogy melyek az emberi szervezet terhelhetőségének határai rendkívüli feltételek mellett, például a munkavégzés vagy a sport területén.

Nem szabadalmazhatóak az olyan kezelési és diagnosztikai eljárások, amelyeket élő emberi vagy állati testen végeznek (in vivo eljárások). Az élettelen testen kezelési, diagnosztikai és bűnügyi ismeretek nyerése céljából végzett eljárások viszont nincsenek kizárva a szabadalmazható találmányok köréből (in vitro eljárások).

Iparilag alkalmazhatók az emberi vagy állati testből vett szervek kikészítésére, konzerválására vonatkozó eljárások is.

A test szöveteinek vagy nedveinek kezelése az emberi vagy állati testből történő kinyerés után, illetve ezen szövetek és nedvek diagnosztikai eljárásba való bevonása szabadalmazható lehet, ha ezek a szövetek és nedvek nem kerülnek vissza ugyanabba a testbe. Így a vérnek vérbankban történő tárolásával kapcsolatos kezelése vagy a vérminták diagnosztikai tesztelése iparilag alkalmazható találmány, míg például a dialízis módszerével vagy besugárzással történő vérkezelés, amelynek során a vér visszakerül a testbe, nem szabadalmazható.

Iparilag alkalmazhatók a sebészet területén azok az eljárások, amelyekkel mindazt, ami egy sebbel érintkezésbe kerül, csíramentessé vagy csíraszegénnyé lehet tenni. Szabadalmazhatók tehát sebészeti eszközöknek, varróanyagoknak vagy kötőszereknek a (például forró vízzel vagy levegővel történő) sterilizálására szolgáló eljárások, valamint a műtőorvos kezének és a műtendő testfelületnek a (például fertőtlenítőszerrel való) fertőtlenítésére szolgáló eljárások.

Az ember vagy az állat sebeinek fertőtlenítési eljárása gyógyászati eljárásnak minősül, amely nem szabadalmazható, viszont az emberi

vagy az állati test külső fertőtlenítésére irányuló eljárás általában nem tekinthető gyógyászati eljárásnak.

Egyéb, élő emberen vagy állaton végzett kezelési eljárások (pl. birka húsminőségének javítását, hús- vagy gyapjúhozamának növelését célzó kezelési eljárások), valamint az emberi vagy állati test tulajdonságainak mérésére vagy jelölésére szolgáló eljárások abban az esetben szabadalmazhatók, ha használhatók az ipar vagy a mezőgazdaság valamely ágában.

Az ember olyan kozmetikai kezelése, amelynek során kémiai termékeket alkalmaznak, iparilag alkalmazhatónak minősül. A sebészeti beavatkozást igénylő kozmetikai kezelés azonban nem szabadalmazható.

A biotechnológiai tárgyú találmányok vonatkozásában megemlítendő, hogy a génterápiás eljárások gyógyászati kezelési eljárásnak tekintendők, és mint ilyenek ipari alkalmazhatóság hiányában nem szabadalmazhatók.

Módosítatlan izolált összejek termékként ipari alkalmazhatóság hiányában nem szabadalmazhatók.

A génszekvenciák és részszekvenciák önmagukban nem, de funkció megjelölésével, például meghatározott funkciójú fehérje vagy fehérjerész előállítására, szabadalomképesek. A nukleotidszekvenciák azon esetben, ha nem alkalmazhatók fehérje vagy fehérjerész előállítására, de egyéb funkciók hozzájuk rendelhetők, szabadalmazhatók. Tehát nagyon szigorúan megkövetelt a leírásban feltárt és alátámasztott ipari alkalmazhatóság. (lásd még III.8.1.1.)

6. A szabadalomhoz való jog, kizárás a szabadalmi oltalomból

6.1. A szabadalomhoz való jog

Szt.6.§(1) A találmányra szabadalmat kell adni, ha a találmány kielégíti az Szt. 1–5/A.§-aiban meghatározott követelményeket, nincs kizárva a szabadalmi oltalomból, és a bejelentés megfelel a szabadalmi törvényben megszabott feltételeknek.

Ennek alapján egyértelmű, hogy a szabadalmi hatóságnak nincs diszkrecionális (azaz saját belátása szerinti) jogköre a szabadalmak engedélyezését illetően. A törvényben meghatározott feltételek a szabadalmazhatóság szükséges és elégséges feltételei. Bármelyikük hiánya esetén a találmány nem részesülhet szabadalmi oltalomban. Együttes meglétük alapján viszont a találmányra, más szempontok mérlegelése nélkül, szabadalmat kell adni.

6.2. Kizárások

6.2.1. Közrend, közerkölcs

6.2.1.1. Általános szabályok

Szt.6.§(2) A találmány nem részesülhet szabadalmi oltalomban, ha hasznosítása a közrendbe vagy a közerkölcsbe ütközne; a hasznosítás nem tekinthető a közrendbe ütközőnek pusztán azért, mert valamely jogszabállyal

ellentétben áll.

A törvény tehát a szabadalmi oltalomból kizárt találmányok körét a lehető legszűkebben vonja meg.

A közrend fogalma jogrendszerünk alapvető – társadalmi-jogi berendezkedésünk meghatározó értékrendjét kifejezésre juttató – intézményeit és elveit foglalja magában.

A közerkölcs fogalma úgy határozható meg, mint egy adott kultúrán alapuló helyes és helytelen viselkedési normák összessége. Általában egy társadalomnak a magatartással kapcsolatosan hagyományosan elfogadott normáival összhangban nem lévő találmányok zárandók ki a szabadalmazható találmányok köréből.

A kizárás elsődleges célja, hogy az oltalom alól azok a találmányok legyenek kizárva, amelyek zavargásokra, nyilvános rendbontásra buzdítanak, illetve bűncselekményhez vagy egyéb támadó magatartáshoz vezetnek (például levélbomba), faji vagy vallási diszkriminációra vagy obszcén témakörre vonatkoznak, de idetartoznak az általános társadalmi felfogást, valamint az emberi tisztességérzetet bántó találmányok is (például betörőszerszámok, kizárólag hamisítás céljait szolgáló berendezések).

Nem tartoznak ebbe a kategóriába azok a megoldások, amelyeknek eredeti rendeltetése nem közrendbe ütköző, még abban az esetben sem, ha antiszociális célokra is felhasználhatóak (például vadászfegyverek).

Bizonyos esetekben lehet egy találmánynak közrendbe és közerkölcsbe ütköző jellegű alkalmazása éppúgy, mint azokba nem ütköző alkalmazása. Például bezárt széfek kódjának megfejtésével kapcsolatos találmány esetén ezt a betörő támadó jelleggel használja fel, a lakatos viszont nem támadó céllal, vészhelyzetben használja. Az ilyen esetekben törölni kell a bejelentésből az esetleges közrendbe vagy közerkölcsbe ütköző utalást.

A közrend fogalma jogrendszerünk alapvető, társadalmi-jogi berendezkedésünk meghatározó értékrendjét kifejezésre juttató, intézményeit és elveit foglalja magában. A közrend a közbiztonságot és a társadalom részét jelentő egyén fizikai védelmét jelenti. Az egyén fizikai védelméhez tartozik az egyén természeti környezetének védelme is, ezért a környezetre káros találmányok, mint az egyén biztonságát veszélyeztető találmányok, a közrendbe való ütközés alapján a szabadalmazható találmányok köréből ki vannak zárva (T 356/93 sz. EPO fellebbviteli döntés).

A közerkölcs az egy adott kultúrán alapuló helyes és helytelen viselkedési normák összességét jelenti. Általában egy társadalomnak a magatartással kapcsolatosan hagyományosan elfogadott normáival összhangban nem lévő találmányok zárandók ki a szabadalmazható találmányok köréből (T 356/93 sz. EPO fellebbviteli döntés).

6.2.1.2. Biotechnológiai találmányokra vonatkozó különös kizárási szabályok Szt.6.§(3)

A biotechnológiai találmányok vonatkozásában kifejezett hangsúlyt kap a közrendbe és közerkölcsbe való ütközés tilalma.

Szabadalmi oltalomban nem részesülhet különösen:

a) az ember klónozására szolgáló eljárás

Az ember klónozására szolgáló eljárások közé tartozik bármely olyan eljárás, beleértve az embrió-feldarabolási technikákat is, amely

ugyanolyan sejtmagban hordozott genetikai információval bíró ember kialakítását szolgálja, mint egy másik élő vagy holt ember.

b) az ember csírvonalának genetikai azonosságát módosító eljárás
Ezek az eljárások az emberi ivarsejtek genetikai állományát változtatják meg, öröklődő változást okozva a belőle kifejlődő szervezet összes sejtjében.

c) az emberi embrió alkalmazása ipari vagy kereskedelmi célra

d) az állatok genetikai azonosságát módosító eljárás, ha az szenvedést okozhat az állatoknak anélkül, hogy bármilyen jelentős gyógyászati előnyt nyújtana az emberek vagy az állatok számára

e) a d) pontban megjelölt eljárással létrejövő állat

A fenti felsorolás d) és e) pontja esetében mindig mérlegelés tárgya, hogy az állatnak okozott szenvedés vagy az emberiség számára hasznos gyógyászati előny a jelentősebb. Jelentős gyógyászati előny alatt a kutatás, megelőzés, diagnózis vagy gyógyászat területén jelentkező előny értendő.

A fenti példálózó felsorolás nyilvánvalóan nem kimerítő, célja hogy iránymutatást adjon a közrendre vagy közerkölcsre való utalás értelmezésére.

Így természetesen nem szabadalmazható a fenti a) és b) eljárások eredményeként létrejövő klónozott vagy genetikailag módosított ember.

6.2.2. Növény- és állatfajták

Szt.6.§(4) a) Nem részesülhetnek szabadalmi oltalomban a növényfajták (meghatározását lásd az V. fejezetben, Szt.105.§ a) pont) és az állatfajták.

Szt.6.§(6)
Szt. XIII. fejezet A növényfajták külön fejezetben foglalt rendelkezések szerint növényfajta-oltalomban részesülhetnek, az állatfajták szabadalmi oltalma pedig megszűnt.

Szt.6.§(5) A növényekre vagy állatokra vonatkozó találmány szabadalmi oltalomban részesülhet, ha műszaki megvalósíthatósága nem korlátozódik valamely meghatározott növény- vagy állatfajtára.

Egy találmány, melynél az oltalmi igényt nem egy adott fajtára vagy fajtákra fogalmazták meg, nem zárható ki a szabadalmazható találmányok köréből, viszont ha az igénypontban fajtára vagy fajtákra kérnek oltalmat, az az előállítás módjától függetlenül nem szabadalmazható. Például egy olyan növénycsoport, amelyet egy adott gén jellemez (és nem a teljes genomja, mint a fajtát), nem eshet az új növényfajták oltalma alá, ezért még akkor sincs kizárva a szabadalmazhatóságból, ha új növényfajták tartoznak bele.

Viszont ha a találmány csak egy adott növény vagy állatfajta genetikai módosításából áll, és ha ezzel új fajtát nemesítettek ki, nem szabadalmazható még akkor sem, ha a genetikai módosítás egy biotechnológiai (mikrobiológiai) eljárás eredménye.

6.2.3. Lényegében biológiai eljárások

Szt.6.§(4) b) Nem szabadalmazhatóak a növények vagy állatok előállítására szolgáló, lényegében biológiai eljárások.

Szt.6.§(7) A növények vagy állatok előállítására szolgáló eljárás lényegében biológiai, ha egészében keresztezésből, szelekcióból vagy más természeti folyamatból áll.

Például ha valamely állat keresztezési, nemesítési eljárása kizárólag

abból áll, hogy a megfelelő tulajdonságú állatokat a tenyésztés céljából kiválogatják és együtt tartják, az eljárás lényegében biológiai, és ezért nem szabadalmazható. Viszont egy növény vagy állat tulajdonságainak javítását célzó eljárás, például hozamának növelésére vagy növekedésének elősegítésére vagy meggátolására, például egy fa metszése, vagy a talaj vagy növény kezelése egy növekedést módosító anyaggal, szabadalmazható, mert bár az eljárás biológiai folyamatot is magában foglal, a találmány meghatározó lépése műszaki lépés.

Szt.6.§(8)

A (4) bekezdés b) pontjában foglalt rendelkezés nem érinti azoknak a találmányoknak a szabadalmazhatóságát, amelyek mikrobiológiai vagy más műszaki eljárásra vagy ilyen eljárással előállított termékre vonatkoznak.

Szt.6.§(9)

Mikrobiológiai az az eljárás, amelyet mikrobiológiai anyag felhasználásával vagy ilyen anyagon hajtanak végre, vagy amely mikrobiológiai anyagot eredményez.

Mikrobiológiai eljárásnév értelmében a mikrobiológiai és nem mikrobiológiai lépéseket tartalmazó eljárások is.

Abban az esetben, ha egy többlépéses eljárást tartalmazó találmány meghatározó lépésévé egy emberi beavatkozást igénylő, műszaki ismérvekkel rendelkező (mikrobiológiai vagy egyéb) műszaki lépés válik, az eljárás szabadalmazható akkor is, ha az eljárásban egyébként lényegében biológiai lépések is találhatóak.

Egy mikrobiológiai eljárás terméke is szabadalmazható. A mikroorganizmusok szaporítása önmagában már mikrobiológiai eljárásnak tekinthető, következésképpen maguk a mikroorganizmusok, mint egy mikrobiológiai eljárás termékei, oltalmazhatóak.

A mikrobiológiai anyag kifejezés magában foglalja a baktériumokat és más, általában egysejtű organizmusokat, melyek szabad szemmel nem láthatóak, és laboratóriumban szaporíthatóak és módosíthatóak, ide értve a plazmidokat és vírusokat és egysejtű gombákat (élesztőket is), algákat, protozoákat, továbbá az emberi, állati és növényi sejteket.

7. A találmány egysége

7.1. A találmány egységének fogalma

Szt. 59. § A szabadalmi bejelentésben csak egy találmányra igényelhető szabadalom, vagy pedig a találmányok olyan csoportjára, amelyet egyetlen közös találmányi gondolat kapcsol össze.

A találmányok valamely csoportját akkor kapcsolja össze egyetlen közös találmányi gondolat, ha a találmányok mindegyike ugyanazon a felismerésen alapul, amely szerint az adott feladat megoldása céljából az adott intézkedések alkalmazása a megjelölt hatásokkal jár, s ha a szóban forgó találmányok együtt biztosítják a kitűzött feladat megoldását.

Akkor tekinthetők egységessé az egy szabadalmi bejelentésbe foglalt találmányok, ha műszaki összefüggés van a találmányok között, amely egy vagy több azonos vagy megfelelő speciális műszaki jellemzőben jut kifejezésre. A speciális műszaki jellemzők fogalmán olyan műszaki jellemzők értendők, amelyek meghatározzák azt, hogy az egyes igényelt találmányok – mint különálló egészek – mennyiben járulnak hozzá a technika állásához.

Nem szükséges, hogy a speciális műszaki jellemzők azonosak legyenek, a műszaki összefüggést a megfelelő műszaki jellemzők is megteremtik, például az egyik igénypontban a rugalmasságot biztosító különleges jellemző lehet egy fémrugó, egy másik igénypontban pedig egy gumiblokk.

A megítélés független attól, hogy a találmányok külön igénypontba vannak-e foglalva, vagy egyetlen szabadalmi igénypont alternatíváiként igénylik őket.

Egységes a különböző igényponti kategóriákba sorolt, független igénypontokban igényelt találmányok sora, ha azokat egyetlen közös találmányi gondolat köti össze. Például ilyen lehet egy termék, annak speciális előállítási eljárására, az adott eljárás megvalósítására speciálisan tervezett berendezésre, valamint a termék alkalmazására vonatkozó bejelentés.

Az a követelmény, hogy az eljárást speciálisan alkalmazzák a termék előállítására, teljesül, ha az igényelt eljárás megdönthetetlen módon eredményezi a termékigénypontban szereplő terméket. A „speciális” kifejezés nem zárja ki azt, hogy a termék egy másik eljárással is előállítható, és azt sem zárja ki, hogy egy analóg előállítási eljárás alkalmazható egy másik termék előállítására.

Az pedig, hogy a berendezést vagy az eszközöket kifejezetten az eljárás megvalósítására tervezték, akkor teljesül, ha a berendezés vagy eszközök alkalmasak az eljárás megvalósítására, és ha megvan a műszaki kapcsolat az igényelt berendezés vagy az eszközök között. Nem elegendő az egység szempontjából az, ha a berendezést vagy eszközöket a végrehajtott eljárásban képesek alkalmazni. Ugyanakkor a „speciálisan tervezett” kifejezés nem zárja ki azt, hogy a berendezést vagy eszközöket egy másik eljárás céljára is alkalmazzák, vagy azt, hogy az eljárást alternatív berendezések vagy eszközök segítségével megvalósítsák.

7.2. A találmány egységének vizsgálata

A bejelentés egységének eldöntéséhez először is meg kell vizsgálni,

hogy mi a közös találmányi gondolat az egy bejelentésben igényelt találmányok esetén. Ehhez meg kell határozni az egyes találmányok azonos vagy megfelelő különleges műszaki jellemzőit. Ezt követően – összevetve a legközelebbi technika állásához tartozó dokumentumokkal – el kell dönteni, hogy a közös vagy megfelelő műszaki jellemzők újak-e és feltalálói tevékenységen alapulnak-e.

Ha van új, feltalálói tevékenységen alapuló közös vagy megfelelő jellemző, a bejelentés egységesnek tekinthető.

Az egység hiánya eleve (a priori) is nyilvánvaló lehet, anélkül, hogy az igénypontok és a technika állása összehasonlításra kerülne, ha a találmányok nem kapcsolhatók össze közös (azonos vagy megfelelő) műszaki jellemzők alapján.

Más esetekben csak az újdonság és feltalálói tevékenység megítélése után (a posteriori) válik világossá, hogy a feltételezett közös találmányi gondolat valójában nem új és nem alapul feltalálói tevékenységen.

A fentiekből következik, hogy annak eldöntése, hogy a találmány egységes-e, végső soron az érdemi vizsgálat keretében, az újdonság és feltalálói tevékenység vizsgálata után, a releváns technika állásának fényében lehetséges. Az újdonságvizsgálat során a találmány egységére vonatkozó vizsgálat egy előzetes megállapításnak tekintendő, mely az érdemi vizsgálat során felülbírálásra kerülhet.

Annak meghatározására, hogy mikor tekinthető a találmány egységesnek, nem adhatók meg merev szabályok, minden esetet egyedileg kell értékelni, és kétség esetén a bejelentő javára kell dönteni.

7.3. Az egység megítélésének gyakorlati esetei

7.3.1. Az azonos igényponti kategóriába tartozó találmányok

Egy találmány „vagylagos formáit” több független mellérendelt főigénypontban vagy egyetlen főigénypontban lehet igényelni. Mindkét esetben azonban azonos kritériumokat kell alkalmazni annak eldöntésére, hogy fennáll-e a találmány egysége. Az egység hiánya ugyanis egyetlen igényponton belül is fennállhat (lásd még III.9.3).

Amennyiben egyetlen igénypont határoz meg változatokat, például úgynevezett „Markush-csoportokat”, a találmány egységét akkor kell meglévőnek tekinteni, ha a változatok hasonló természetűek. Amikor a „Markush-csoport” kémiai vegyületek változataira vonatkozik, akkor kell azokat hasonló természetűnek tekinteni, ha:

- minden változat közös jellemzővel vagy aktivitással rendelkezik, és
- közös a szerkezet, azaz minden változatban van a jellemző szerkezeti elemből, vagy minden változat egy, a technika állásában ismert olyan kémiai vegyületcsoportba tartozik, amelyre a találmány vonatkozik.

A jellemző szerkezeti elemből akkor van minden változatban, ha a vegyületek olyan közös kémiai szerkezettel rendelkeznek, amelyek szerkezetük nagy részét tartalmazzák, vagy abban az esetben, ha a vegyületek csak a szerkezetük kis részében közösek, de ez a közös szerkezet szerkezetileg különálló részt képez a technika állása szempontjából. A szerkezeti elem lehet egyetlen komponens vagy egyedi komponensek összekapcsolt kombinációja. A változatok akkor tartoznak „egy kémiai vegyület ismert osztályába”, ha a szakmai ismeretek alapján elvárható, hogy az osztályhoz tartozó tagok

ugyanolyan módon viselkednek az igényelt találmány vonatkozásában, azaz mindegyik tag helyettesíthető egy másikkal azzal az elvárással, hogy ugyanazt a kívánt eredményt lehessen vele elérni. Amennyiben kimutatható, hogy legalább egy Markush-változat nem új, újra át kell tekinteni a találmány egységét.

7.3.2. Intermedier – végtermék

A találmányt egységesnek kell tekinteni, ha

–az intermedier és a végtermék ugyanazon alapvető szerkezeti elemmel rendelkezik, azaz az intermedier magába foglalja a végtermék lényeges szerkezeti elemét;

–az intermedier és a végtermék műszakilag összekapcsolódik, azaz a végterméket közvetlenül az intermedierből állítják elő vagy választják el.

A találmány egységes lehet ismeretlen szerkezetű intermedier és végtermék vagy ismert szerkezetű intermedier és ismeretlen szerkezetű végtermék esetén is, ha megfelelő bizonyíték van arra, hogy műszakilag kapcsolatban állnak.

A végtermék különböző előállítási eljárásaiban használt különböző intermedierekre vonatkozó igénypontok egységesnek tekinthetők, ha azok ugyanazt a lényeges szerkezeti elemet tartalmazzák.

Amennyiben a végtermék különböző szerkezeti részeinek különböző intermediereire vonatkozik az igénypont, általában nem lehet az egységet az intermedierek között meglévőnek tekinteni. Ha az intermedierek és a végtermékek vegyületcsaládok, mindegyik intermediernek meg kell felelnie a végtermék családjában igényelt valamely vegyületnek. Ugyanakkor, a végtermékek közül néhány lehet, hogy az intermedierek családjában lévő vegyületnek nem felel meg, azaz a két családnak nem szükséges megegyezőnek lennie.

Ha a közbenső terméket alkalmazni lehet a végtermék előállítására, önmagában a közbenső termékek más lehetséges hatásaira és aktivitására utaló adatok nem feltétlenül befolyásolják a találmány egységét.

7.3.3. Kémiai eljárások és termékek

Amennyiben C termék előállítása a következő reakciósorral írható le:

és az igénypontok a következők:

1. Új eljárás B előállítására A-ból;
2. Új C készítmény vagy C termék,

akkor az alábbiak az egység megítélésének szempontjai.

Ha B termék ismert a technika állásából, akkor nincs egység az 1. és 2. igénypont között, ugyanis B termék új előállításának nem kizárólagos célkitűzése C termék előállítása. C termék az ismert módon előállított, ismert B termékből is előállítható. Ha B termék új, a két igénypontba foglalt megoldást egységesnek kell tekinteni, mert a közös találmányi gondolat maga a C termék.

C termék előállítási eljárására és C termékre vonatkozó találmányok természetesen egységesek.

7.3.4. Gyógyászati alkalmazások

Ha egy bejelentés először tárja fel egy ismert anyag vagy készítmény

számos különböző sebészeti, gyógyászati vagy diagnosztikai alkalmazását, akkor általában az adott bejelentés olyan főigénypontokat tartalmazhat, amelyek mindegyike az ismert anyag vagy vegyület egy-egy alkalmazási területére vonatkozik, a találmány egységének hiánya miatt általában nem emelhető kifogás.

Ezzel szemben, ha a találmány tárgya több különböző második vagy további gyógyászati alkalmazás, akkor ezek a különböző alkalmazások csak akkor foglalhatók egy bejelentésbe, ha az alkalmazások egyetlen közös feltalálói gondolaton alapulnak.

7.3.5. Biotechnológiai tárgyú találmányok

A biotechnológia területén a célfehérjét kódoló DNS-szekvenciára, vektorra, plazmidra, gazdasejtre („intermedierekre”), magára a fehérjére, az azt tartalmazó gyógyászati készítményre, valamint ezek előállítására, illetve alkalmazására vonatkozó főigénypontokat tartalmazó szabadalmi bejelentés egységesnek tekintendő.

Nagyszámú génszekvenciára és részszekvenciára vonatkozó szabadalmi bejelentés csak akkor tekinthető egységesnek, ha a műszaki jellemzőben (például funkcióban) kifejeződő közös találmányi gondolat új és feltalálói tevékenységen alapul. Például az „A” vírusfehérje különböző epitopjait kódoló szekvenciák csak akkor oltalmazhatók egy bejelentésben, ha a közös műszaki jellemzőt képező A vírusfehérje új és feltalálói tevékenységen alapul. Ha az A vírusfehérje egy másik epitopját kódoló szekvencia a technika állásából már ismert volt, a bejelentés nem tekinthető egységesnek.

Ugyanabból a forrásból (például egy baktériumból) származó DNS szekvenciák esetében az azonos forrás nem tekinthető közös találmányi gondolatnak, mert az a szekvenciáknak nem műszaki jellemzője.

Fehérjék és fragmentumaik esetében is hasonló a helyzet. Például ugyanazon antigén ellen előállított monoklonális antitestek csoportja akkor szabadalmazható egy bejelentésben, ha maga az antigén új és feltalálói tevékenységen alapul, vagy ha az antitestek rendelkeznek egy közös új és feltalálói tevékenységen alapuló tulajdonsággal.

7.4. Intézkedések az egység hiányának megállapítása esetén, a bejelentő által kezdeményezett megosztás

73. § (1) Aki több találmányra igényelt szabadalmi oltalmat egy bejelentésben, a szabadalmat megadó határozat jogerőre emelkedéséig megoszthatja bejelentését, a bejelentési nap és az esetleges korábbi elsőbbség megtartásával.

73. § (2) A megosztásért külön jogszabályban meghatározott díjat kell fizetni a kérelem benyújtásától számított két hónapon belül.

73. § (3) Ha a kérelem benyújtásakor nem fizették meg a megosztási díjat, a Hivatal figyelmezteti a bejelentőt a határidőben történő hiánypótlásra. Ennek elmaradása esetén a megosztási kérelmet visszavontnak kell tekinteni.

A megosztási díj megfizetésének elmulasztása nem a bejelentés, hanem a megosztási kérelem visszavontnak tekintésével jár. Az ennek folytán hozott hivatali végzés nem minősül a szabadalom megadása kérdésében hozott érdemi hivatali döntésnek, így annak megváltoztatása sem kérhető a bíróságtól.

76. § (1) A találmány egységének hiányában a bejelentőt hivatali végzésben kell felhívni a bejelentés megosztására az érdemi vizsgálat során. Egyebekben a Hivatal a III. 1. valamint a II. 1.3. és II. 2.4. szerint jár el.

8. A találmány feltárása

Szt. 60. § (1) A szabadalmi bejelentésben olyan módon és részletességgel kell feltárni a találmányt, hogy azt szakember a leírás és a rajz alapján meg tudja valósítani.

AR 4. §, 6. § A leírással és a rajzzal kapcsolatos alaki követelményeket a szabadalmi bejelentés részletes alaki szabályairól szóló jogszabály tartalmazza (lásd még II. 3.1.2. és 3.1.4.).

A kielégítő mértékű feltárást a szakember szempontjából kell vizsgálni. A szakember, mint általános zsinórmérték tudásszintje a feltárás szempontjából azonos azzal, ami a feltalálói tevékenység körében elvárható (lásd még III. 4.2.).

Szt. 60. § 3)
Szt. 72. § (1) A feltárás alapossága egyrészt azért fontos a bejelentő számára, mert az igénypontban csak a leírásban foglalt feltárással összhangban igényelhető a szabadalmi oltalom, másrészt pedig a szabadalmi bejelentés új tartalom bevitelével az eljárás során nem változtatható meg úgy, hogy tárgya bővebb legyen annál, amit a bejelentés napján benyújtott bejelentésben feltártak.

A leírásnak és a rajznak elegendő műszaki információt kell tartalmaznia ahhoz, hogy szakember a találmányt a gyakorlatban megvalósíthassa, és a leírás alapján érthető legyen, hogy a feltaláló mennyiben járult hozzá a technika állásához. A találmányt el kell helyezni arra a műszaki területre, amelyre vonatkozik.

A leírásnak tartalmazni kell azokat a technika állásához tartozó megoldásokat is, amelyek a találmány megértése szempontjából fontosak.

Ha a találmány feltárása során valamely jellemző ismertetésénél a bejelentő más dokumentumra hivatkozik, úgy kell hivatkoznia, hogy az könnyen visszakereshető legyen. Egy hivatkozott dokumentum részletes ismertetése csak akkor indokolt, ha az a találmány feltárásával kapcsolatos, tehát annak megértéséhez feltétlenül szükséges. A Hivatal nem követelheti meg a bejelentőtől olyan információt, ami a találmány megvalósításához szakember számára nem feltétlenül szükséges, például értekezést, kutatási jelentés természetű anyagokat, számításokat, méretezéseket.

A leírásban részletesen le kell írni a találmány megvalósításának legalább egy kiviteli módját (működés, hatás ismertetése). Mivel a leírás a szakterületen jártas szakember részére készül, nem szükséges, sőt nem kívánatos a jól ismert jellemzők részletes megadása. A leírásnak azonban olyan részletességgel kell feltárnia a találmány megvalósításához szükséges minden lényeges jellemzőt, hogy a találmány megvalósítása szakember számára nyilvánvaló legyen.

A kémiai tárgyú találmányok esetén a kellő mértékű feltáráshoz elengedhetetlenül szükséges a felismert hatások valószínűsítése is (például: farmakológiai vizsgálati módszerek és eredmények közlése). Amennyiben a találmány megértéséhez az szükséges (azaz amennyiben a leírásban illetve az igénypontokban hivatkozás történik rájuk) a biotechnológiai tárgyú találmányok szekvenciáit és táblázatait a

rajzokhoz hasonlóan a bejelentési napon fel kell tártani (lásd még II. 2.1.). A találmány kellő mértékű feltárása a bejelentés napján a bejelentő felelőssége. Hiányos feltárás esetén az oltalmi kört korlátozni kell vagy a bejelentést el kell utasítani, mivel a bejelentés napja után a feltárás hiányosságai nem orvosolhatóak.

Szt. 60. § (4) A kivonat kizárólag a műszaki tájékoztatás céljára szolgál, azt a találmány feltárása szempontjából figyelmen kívül kell hagyni.

8.1. A biotechnológiai tárgyú találmányok feltárása

8.1.1. Génszekvenciák és részszekvenciák

A génszekvenciák és részszekvenciák feltárásával kapcsolatban a törvény egy speciális rendelkezést tartalmaz:

Szt.60.§(1) A gén szekvenciájának vagy részszekvenciájának ipari alkalmazhatóságát fel kell tártani a szabadalmi bejelentésben.

Ezeknek a szekvenciáknak az ipari alkalmazhatósága szempontjából nem elegendő, hogy azok az ipar vagy mezőgazdaság valamely ágában előállíthatóak legyenek (egy ismert szekvenciájú nukleinsav-molekula szintetikus vagy rekombináns előállítása ma már nem okoz nehézséget), hanem az ipar vagy mezőgazdaság valamely ágában felhasználhatóaknak is kell lenniük, amit a bejelentésben ismertetni kell.

A gén szekvenciájához hozzárendelt funkció hiányában a bejelentés nem tartalmaz műszaki információt, így iparilag nem alkalmazható, és ennek következtében nem minősíthető szabadalmazható találmánynak.

A bejelentésben tehát ismertetni kell a génszekvenciák és részszekvenciák funkcióját, amely funkció meghatározza, hogy a génszekvencia vagy az abból előállított fehérje, polipeptid mire alkalmazható. Azokban az esetekben, amikor a génszekvenciát vagy részszekvenciát valamely fehérje vagy fehérjerész előállítására használják, meg kell határozni, hogy melyik fehérjét vagy fehérjerészt állítják elő, és ennek a fehérjének vagy fehérjerésznek mi a funkciója. Amikor a nukleotidszekvenciát nem egy fehérje vagy része előállítására használják, ismertetni kell, hogy a nukleotidszekvencia milyen sajátos funkciót lát el, például promóter, enzimatiszus aktivitású ribozim, stb (lásd még III.5.2.).

8.1.2. A biológiai anyag hozzáférhetősége

A biotechnológiai tárgyú találmányoknál a biológiai anyag (jellemzően amikor egy élő szervezetről van szó) sok esetben nem írható le olyan módon, hogy az kizárólag a leírás alapján reprodukálható legyen. Ezekben az esetekben a találmány akkor tekinthető kielégítő mértékben feltártnak, ha a biológiai anyag a köz számára hozzáférhető.

Amennyiben a biológiai anyag szakemberek számára ismert és könnyen hozzáférhető, például egy kereskedelmi forgalomban beszerezhető mikroorganizmus, vagy egy olyan ismert törzs vagy más biológiai anyag, amelyről köztudott, hogy egy elismert letéteményes szervnél fenntartják, és nyilvánosan hozzáférhető, a bejelentés a kellő mértékű feltárás követelményének eleget tesz.

A biológiai anyag mintájának a bejelentőnél (vagy más személynél) való hozzáférhetősége vagy a biológiai anyag, például egy mikroorganizmus törzs morfológiai leírása önmagában a kellő mértékű feltárás követelményét nem elégíti ki.

Szt.60.§(2) Ha a találmány tárgya a köz számára hozzá nem férhető biológiai anyag

vagy annak alkalmazása, és a találmány a szabadalmi bejelentésben kellő mértékben nem tárható fel, a találmányt akkor is az e törvényben előírt módon és részletességgel feltártnak kell tekinteni, feltéve, hogy

a) a biológiai anyagot a 63. § rendelkezéseivel összhangban letétbe helyezték;

b) a bejelentés napján benyújtott bejelentés tartalmazza mindazt a lényeges információt, amely a letétbe helyezett biológiai anyag jellemzőiről a bejelentő rendelkezésére áll; és

c) a bejelentésben feltüntették a letéteményes szerv nevét és a letétbe helyezési számot.

Szt.60.§ (1)

Ha a köz számára hozzá nem férhető biológiai anyagon vagy annak alkalmazásán alapuló találmány a szabadalmi bejelentésben nem tárható fel a 60. § (1) bekezdése szerint, akkor igazolni kell, hogy a biológiai anyagot legkésőbb a szabadalmi bejelentés napján letétbe helyezték a mikroorganizmusok szabadalmi eljárás céljából történő letétbe helyezése nemzetközi elismeréséről szóló Budapesti Szerződésnek megfelelően.

Szt.63.§(3)

Az (1) bekezdésben említett igazolást a legkorábbi elsőbbség napjától számított tizenhat hónap elteltéig kell benyújtani.

A Hivatal az érdemi vizsgálat során megvizsgálja, hogy a bejelentés feltárásához szükség van-e a biológiai anyag letétbe helyezésére. Amennyiben a találmány feltárása csak így biztosítható, ellenőrizni kell, hogy a letétbe helyezés a bejelentés napjáig a Budapesti Szerződésnek megfelelően megtörtént-e, és az erre vonatkozó igazolást benyújtották-e. Amennyiben a letétbehelyezés annak igazolása alapján nem vélelmezhető, illetve a biológiai anyag letétbe helyezése a bejelentés napját követően történt, és szabadalmi leírás a biológiai anyag előállítását nem tárja fel, a szabadalmi bejelentést a hivatal a III.1 pontban leírtak szerint az ideiglenes oltalomról lemondottnak tekinti illetve elutasítja.

A Szabadalmi Együttműködési Szerződés szerint nemzeti szakaszba lépett bejelentéseknél, a Végrehajtási Szabályzat 13bis szabályának megfelelően a letétbe helyezett biológiai anyagra tett utalások (amely a letéteményes szerv nevét, címét, a letétbe helyezés időpontját és számát tartalmazzák) a letétbe helyezés tényének vélelmét megalapozó igazolásként elfogadásra kerülnek.

Szt.60.§(2) b)

A Hivatal megvizsgálja, hogy a bejelentés a letétbe helyezett biológiai anyag jellemzőiről tartalmazza-e a bejelentő rendelkezésére álló lényeges információkat. Ilyen lényeges információnak tekintendő a biológiai anyag rendszertani osztályozása és annak lényeges morfológiai és biokémiai jellemzői, különösen azok a jellemzők, amelyek egyéb ismert biológiai anyagoktól megkülönböztetik. A kérdéses biológiai anyagról a szakemberek számára általánosan ismert információk mellett meg kell adni minden olyan további sajátos morfológiai és fiziológiai jellemzőt, amely a biológiai anyag azonosításához és szaporításához fontos lehet, például a fenntartásához szükséges tápközeg összetételét. Amennyiben a biológiai anyag önmagában nem képes a szaporodásra, csak egy biológiai rendszerben (például vírusok, plazmidok, vektorok, DNS, RNS), a fenntartásához szükséges biológiai rendszert, például a

gazdasejteket, helper vírusokat is ismertetni kell, és ha megfelelően nem írhatók le vagy nem férhetőek hozzá, ezeket is letétbe kell helyezni. A biológiai anyag biológiai rendszerben történő szaporítási eljárását is le kell írni.

Gyakran a fenti információkat a letéteményesi szerv részére a Budapesti Szerződés előírásainak megfelelően már megadják, ilyen esetekben elegendő, ha a leírásba ezeket az információkat beépítik.

Szt.60.§(2) c) A Hivatal továbbá megvizsgálja, hogy a szabadalmi leírásban feltüntetették-e az Szt.63.§(1) szerint a letéteményes szerv nevét és a letétbe helyezési számot.

Szt.63.§(8) Ha a törvény rendelkezései szerint letétbe helyezett biológiai anyag már nem férhető hozzá az elismert letéteményes szervnél, engedélyezni kell a biológiai anyag újbóli letétbe helyezését a Budapesti Szerződésben meghatározott feltételekkel.

Ilyen esetnek tekintendő, ha a biológiai anyag már nem életképes, vagy a letéteményes szerv más okból kifolyólag nincs abban a helyzetben, hogy a mintát kiadja.

Szt.63.§(9) Az érdemi vizsgálat során meg kell vizsgálni, hogy amennyiben újbóli letétbehelyezésre volt szükség, a letétbe helyező megfelelően nyilatkozott-e arról, hogy az újból letétbe helyezett biológiai anyag azonos az eredetileg letétbe helyezettel.

Szt.63.§(10) A biológiai anyagot a bejelentő személyétől eltérő személy is letétbe helyezheti, feltéve, hogy a letétbe helyező nevét és címét a szabadalmi bejelentésben feltüntetik, és a bejelentő csatolja a letétbe helyező nyilatkozatát, amelyben hozzájárul ahhoz, hogy a bejelentő a szabadalmi leírásban a biológiai anyagra hivatkozzon, és amelyben a letétbe helyező a bejelentőnek feltétlen hozzájárulását adja - a hozzájárulás visszavonásáról való lemondás mellett - ahhoz is, hogy a biológiai anyagot az (1)-(9) bekezdés szerint hozzáférhetővé tegyék. Bejelentőnek ezen nyilatkozatot a szabadalmi bejelentés mellékletként kell benyújtania. Hivatal a letétbehelyező személyét hivatalból nem vizsgálja, azonban a nyilatkozat benyújtásának hiánya megsemmisítési jogalap lehet.

8.2. Számítógéppel kapcsolatos találmányok feltárása

A számítógéppel kapcsolatos találmányok esetén nem elegendő a leírásban a találmányt annak szerkezeti jellemzőivel ismertetni, feltétlenül szükség van azok funkciójának közlésére is. Ha a találmány egy ismert hardvert vezérlő számítógépi programot tartalmaz, és ily módon a szabadalmazhatóság kérdése attól függ, hogy egy műszaki hatás révén keletkezik-e műszaki hozzájárulás a technika állásához tartozó megoldásokhoz képest, nagyon fontos, hogy a bejelentés leírásából ez a hatás egyértelműen felismerhető legyen. Ez például úgy biztosítható, hogy a feladat megfogalmazását követően be kell mutatni, hogy az ismert hardvert hogyan kell vezérelni ahhoz, hogy az adott probléma megoldható legyen.

A program komplett listázására nincs szükség, és ennek megadása nem is lenne elegendő a találmány mibenlétének egyedüli ismertetésére. Ez összhangban van azzal a követelménnyel, hogy a találmány feltárásának

lehetővé kell tennie a feladat és a megoldás megértését. Általánosan használt programnyelven írt, rövid szemelvények elfogadhatóak, ha azok a találmány egy megvalósítási módjának a szemléltetésére szolgálnak. Ha az eredetileg benyújtott szabadalmi bejelentés mellékletei között komplett programlistázások szerepelnek, a szabadalmazási eljárás folyamán születik döntés arról, hogy ezek a listák milyen mértékben képezik részét a szabadalmi leírásnak, amennyiben rájuk egyáltalán szükség van. Ezzel szemben a folyamatábrák vagy a pszeudo-kódleírások kifejezetten hasznosak lehetnek.

A leírás kiegészíthető olyan ábrákkal, amelyek az adatfeldolgozás menetére vonatkoznak. A leírás tartalmazhat „adatfolyamtervet”, amelyben megadható az adatokra és az adathordozókra vonatkozó összetartozó események időbeli sorrendje, mint ahogy tartalmazhat „programlefutási tervet” is, amelyben a programfuttatás során az összes lehetséges szóba jöhető verzió szerepelhet. Lehetőség van arra, hogy a leírás részét képezze egy rövid, szokásos programozási nyelven íródott programrészlet, amennyiben ez a jobb megértést szolgálja.

9. Az igénypont

9.1. Az igénypont rendeltetése

Szt. 24. § (1) A szabadalmi oltalom terjedelmét az igénypontok határozzák meg. Az igénypontokat a leírás és a rajzok alapján kell értelmezni.

Szt. 60. § (3) Az igénypontban egyértelműen, a leírással összhangban kell meghatározni az igényelt szabadalmi oltalom terjedelmét.

A szabadalmi igénypont rendeltetése az, hogy meghatározza a találmány oltalmi körét, a szabadalmi oltalom terjedelmét, így megjelölje azt a területet, amelyen másnak azonos műszaki megoldásra, találmányra szabadalom nem engedélyezhető. Csak az áll szabadalmi oltalom alatt, amit az igénypontok meghatároznak. A leírásnak, rajz(ok)/nak az oltalmi kör meghatározásában csak annyiban van szerepük, hogy tisztázzák, magyarázzák az igénypontokat anélkül, hogy bővítenék vagy korlátoznák az oltalmi kört. Az igénypont fogalmainak, jellemzőinek értelmezése tehát csak a leírás és rajz(ok)/ alapján történhet.

A helyesen, egyértelműen megfogalmazott igénypont a szabadalmas és a társadalom érdekeit egyaránt biztosítja. Ha az igénypont oltalmi köre kisebb a leírás által megalapozott oltalmi körnél, akkor a szabadalmast hátrány éri, hiszen találmányi gondolatának egy részére nem terjed ki a kizárólagos jog. Ha az igénypont oltalmi köre nagyobb a jogosan igényelhetőnél, akkor a társadalmat éri sérelem, mivel a már ismert, vagy még fel nem talált megoldások hasznosítását tiltja meg.

A pontatlanul, nem egyértelműen megfogalmazott igénypont jogbizonytalanságot eredményez.

9.2. Az igénypont felépítése és tartalma

Szt. 24. § (2) A szabadalmi oltalom az olyan termékre vagy eljárásra terjed ki, amelyben az igénypont összes jellemzője megvalósul.

Az igénypontnak szabadalmi jogunkban hármasszerepe van. Egyrészt eszközül szolgál az adott találmánynak más találmányoktól és egyéb műszaki megoldásoktól való elhatárolására, másrészt meghatározza az oltalmi kört, azaz kritériumokat nyújt annak megállapításához, hogy valamely gyakorlatban alkalmazott megoldásban (termékben,

berendezésben vagy eljárásban) megvalósították-e a találmányt. Harmadszor meghatározza azt a kört, amelybe eső találmányokra további oltalom nem adható. Az igényponthoz fontos jogkövetkezmények fűződnek a feltaláló díjazása, a bitorlás megállapítása, licenciadíj követelése szempontjából.

Az igénypontban fel kell sorolni a találmány mindazon jellemzőit, amelyek az elérni kívánt új hatás, többlethatás bekövetkeztének, azaz a találmány megvalósításának szükséges és elégséges feltételét képezik. Ha a szükséges jellemzők közül valamelyik nem szerepelne az igénypontban, akkor a felsorolt jellemzők megvalósulása még nem biztosítaná a találmány szerinti hatást, az igénypont nem a szabadalmazható találmányt jellemezné. Ha az elégséges jellemzőkön túlmenően további jellemzőt is tartalmazna az igénypont, akkor indokolatlanul leszűkülne az oltalmi kör, és így a találmánynak lehet olyan megoldási formája, amelyre az elégséges jellemzőkön túlmenő további jellemzők miatt az oltalmi kör nem terjedne ki. Ebben az esetben a szabadalom „megkerülése”, az oltalmi körbe nem tartozó találmányok gyártása nagyon könnyű lenne.

Szt. 24. § (3) Az igénypontok tartalmát nem lehet kizárólag szó szerinti értelmükre korlátozni; az igénypontoknak azonban olyan jelentést sem lehet tulajdonítani, mintha azok csupán iránymutatást adnának szakember számára az oltalmazni kívánt találmány meghatározásához.

9.3. Az igénypont típusai

Az oltalmi igényt egy vagy több főigénypontban (mellérendelt főigénypontokban) és aligénypontokban lehet megfogalmazni (lásd még II. 3.1.5.).

Egy szabadalmi bejelentésbe több találmány is foglalható akkor, ha közös találmányi gondolat kapcsolja össze őket (lásd még III. 7.2.).

Ebben az esetben a találmányokat általában külön-külön főigénypontokba, úgynevezett mellérendelt főigénypontokba kell foglalni. Az igénypontok azonos vagy különböző kategóriájú találmányokat helyezhetnek oltalom alá.

Egy főigénypont egyetlen találmányi kategóriájú találmány legáltalánosabb megfogalmazását tartalmazza és csak ezt tartalmazhatja. Több, különböző kategóriájú találmány (úgy mint termék, berendezés, eljárás illetve alkalmazás) nem foglalható egy főigénypontba.

Biotechnológiai tárgyú bejelentéseknél gyakori jelenség, hogy szekvenciák sokaságát foglalják egy főigénypontba. Ezeket a találmányokat külön-külön mellérendelt főigénypontokban megfogalmazva kell igényelni.

Az oltalmi kategóriák fajtái: termék, mely lehet berendezés is, illetve eljárás mely lehet alkalmazás is. Az azonos oltalmi kategóriáknál a megoldások ugyanannak a műszaki feladatnak azonos jellegű – például csak berendezések, csak eljárások – teljesítésére irányulnak. Ilyen lehet például az azonos alap gondolattal kialakított több termék vagy több berendezés. A mellérendelt főigénypontok egy bejelentésben eltérő oltalmi kategóriákra is vonatkozhatnak, azaz például egy termék és az előállítására szolgáló eljárás és berendezés is egy bejelentésbe foglalható. A mellérendelt főigénypontok egymástól függetlenek, egymásra nem kell hivatkozniuk. Célszerű lehet mégis mellérendelt

igénypontok egymásra hivatkozása abban az esetben, ha ezzel ismétlődő igénypontrészek leírása takarítható meg.

Főbb igényponttípusokat lásd még I. sz. mellékletben.

A főigénypontba foglalt megoldás előnyös kiviteli alakjait aligénypontokba lehet foglalni. Az aligénypontok egyértelművé teszik azt, hogy a főigénypontban legáltalánosabban meghatározott megoldás alkalmazásait reprezentáló kiviteli módok valóban minden tekintetben oltalom alatt állnak. Az aligénypontok körülbástyázzák a főigénypont oltalmi körét, ezért mind a szabadalmas, mind a társadalom számára hasznosak, mert a jogbizonytalanság kiküszöbölésének irányába mutatnak.

Az aligénypontokkal szemben nem feltétlen követelmény az, hogy új hatást eredményező, újdonságnak számító szerkezeti megoldásokat, intézkedéseket, illetve intézkedéskombinációkat tartalmazzanak, így azok önmagukban ismert intézkedésekre is irányulhatnak. Aligénypont szerkesztése mégis fontos lehet, mert adott esetben – például a főigénypont újdonsághiány miatti tarthatatlansága esetén – egy-egy külön alkalmazott aligényponti megoldás alkalmas lehet a visszavonulásra, szűkebb oltalmi kör biztosítására. A korlátozás lehetőségének szempontjából célszerű az aligénypontokat vagy azok egy részét úgy fogalmazni, hogy a főigénypont oltalmi körén belül önmagukban is új megoldást tartalmazzanak.

9.3.1. Termékre vonatkozó igénypont (lásd még I. sz. melléklet)

Ide sorolhatók az ember által alkotott, létrehozott dolgok, amelyek tárgyak, vegyületek vagy kompozíciók lehetnek. A vegyi termékek (például vegyületek, gyógyszerek, növényvédő szerek, kozmetikumok) oltalmát képletük, összetevőik vagy előállításuk ismertetése alapján lehet kérni.

AR 5. § d)

Az olyan igénypontban, amelynél a tárgyi körre és jellemző részre tagolás célszerűtlen lenne, különösen az új vegyületekre vagy az új keverékekre, illetve a vegyületek vagy a keverékek alkalmazására vonatkozó igénypontokban, a jellemzők a találmány tárgyának megnevezése után egybefüggően is felsorolhatók.

Az előállítási eljárásukkal meghatározott termékigénypontok csak akkor fogadhatóak el, ha a termékek, mint olyanok, eleget tesznek a szabadalmazhatóság követelményeinek, azaz többek között újak és feltalálói tevékenységen alapulnak. Egy termék nem minősül újnak pusztán azért, mert egy új eljárással hozták létre.

9.3.2. Berendezésre vonatkozó igénypont (lásd még I. sz. melléklet)

A világosan és tömören megfogalmazott igénypontnak meg kell határoznia azt a berendezést, amelyre a bejelentő az oltalmat igényli. Berendezésre vonatkozó igénypont fogalmazható gépre, készülékre, eszközre, kapcsolási elrendezés tárgyú találmányokra. Az igénypontban meg kell adni a berendezés műszaki jellemzőit. Az ilyen találmány az igénypontban szerkezeti elrendezésével, kialakításával, mértani jellemzőivel, anyagi minőségével, továbbá a berendezést alkotó részegységek egymás közötti kapcsolatának megadásával jellemezhető.

9.3.3. Eljárásra vonatkozó igénypont (lásd még I. sz. melléklet)

Eljárást az időben egymás után következő vagy egyidejű lépéseknek a helyes sorrendben történő felsorolásával, és szükség esetén a felhasznált

eszközök megnevezésével, a felhasznált alap-, nyers-, segédanyagok ismertetésével és a létesítendő vagy fennálló környezeti feltételek meghatározásával kell jellemezni. Ahhoz, hogy a találmányi gondolatot az igénypont kifejezze, meg kell adni az egyes lépések közötti kapcsolatot, összefüggést és az eljárás megvalósításához szükséges feltételeket.

Valamely eljárás automatizált, gépi úton történő végrehajtása még nem zárja ki az eljárásra vonatkozó igénypont elfogadható megfogalmazását, de pusztán valamely gép, berendezés működése eljárásként nem tüntethető fel.

9.3.4. Alkalmazásra vonatkozó igénypont (lásd még I. sz. melléklet)

Az alkalmazási igénypont az eljárási igénypont egy speciális fajtája. Vonatkozhat a bejelentő által gyártott – adott esetben új eljárással előállított – új termék már ismert szakterületen való felhasználására. Ilyen például egy új műanyag ismert módon való felhasználása hő- és/vagy hangszigetelésként.

Az alkalmazási igénypont vonatkozhat a gyógyszer-bejelentésekben ismeretes első (alkalmazási területtel jellemzett termékigénypont forma) illetve második indikáción alapuló találmányra is. Például egy fejfájás elleni szert emésztőrendszeri problémák megoldására javasolnak (mondjuk székrekedés ellen) (lásd még III. 5.3).

9.4. Az igénypont egyértelműsége

A találmányt a főigénypontban olyan érthetően, világosan, egyértelműen kell jellemezni, hogy az igényelt oltalmi kör terjedelmét akadálytalanul meg lehessen vonni.

Ennek érdekében az igényponti jellemzésnél különösen figyelembe kell venni az alábbiakat.

9.4.1. Új fogalom, illetve gyűjtőfogalom

Az igénypontokban lehetőleg a szakterületen közismert fogalmakat, elnevezéseket kell használni. Abban az esetben, ha a megfelelő oltalmi igény biztosítása céljából olyan kifejezést is alkalmazni kell az igénypontban, amely nem egyértelmű (például fantázianév vagy márkanév) vagy nem közismert, ezt a leírásban részletesen és pontosan meg kell magyarázni. Minőségjelzők, dicsérő jelzők az igénypontokban nem szerepeltethetők.

9.4.2. Negatív jellemzők

Igénypontban általában csak meglévő és valóságos jellemzők lehetnek. Ami nincs, az rendszerint nem lehet valaminek a jellemző sajátossága, elhatároló tulajdonsága. Ezek figyelembevételével negatív jellemzőnek igénypontban való alkalmazása nem engedhető meg. Ha valamely megoldásnál a negatív jellemző – például valaminek az elhagyása – tűnik a találmány lényegének, azt kell meghatározni, hogy milyen intézkedések teszik lehetővé az említett jellemző elhagyását, és ezeket a pozitív intézkedéseket kell az igénypontba foglalni.

A negatív jellemzőket nem szabad összetéveszteni a pozitív állítást magukba foglaló, a szakterületen elfogadott, általánosan alkalmazott elnevezésekkel, például „nemvezető”, „nemfémes”, „nem mágneses” vagy „oldódásmentes”. Ezeknek a jellemzőknek a használata az igénypontban nem kifogásolható.

9.4.3. Kizárások („disclaimer”-ek)

Kivételes esetekben, elsősorban a vegyészeti tárgyú találmányok területén előfordulhat, hogy az igénypontban megfogalmazott oltalmi kört csak egy ún. kizárás, „disclaimer” segítségével való szűkítéssel lehet elhatárolni a technika állásához tartozó, a találmányhoz legközelebbi megoldástól. Általában akkor kerül sor az alkalmazására, ha a vizsgálat során a Hivatal olyan, a technika állásához tartozó megoldást tár fel, amely a találmánytól távol álló szakterülethez tartozik, így nem volt elvárható a bejelentőtől annak ismerete az igénypont megfogalmazásakor, és amely érinti az igényelt oltalmi kört. Ilyen esetben, például, ha az igényelt oltalmi kört alkotó vegyületek halmazának valamely tagjáról a vizsgálat során kiderül, hogy ismert, de az igényelttől eltérő területen való alkalmazásra, előfordulhat, hogy az oltalmi kör egy „disclaimer” alkalmazásával szűkíthető megfelelően (lásd még III.12.).

9.4.4. Relatív kifejezések

A relatív kifejezések, például „kis”, „nagy”, „alacsony”, „magas”, „körülbelül”, viszonyítási alap nélkül nem adnak határozott, egyértelmű jellemzést az igénypontban, ezért ott nem szerepeltethetők. Adott szakterületen állandósult, konkrét jelentéstartalommal bíró relatív kifejezések, például „erősáramú”, „nagyfrekvenciás” vagy „nagy pontosságú”, „nagyviszkózitású” használata nem tiltható meg. Nem szabad összetéveszteni a relatív kifejezéseket a műszakilag értelmezhető fogalmakkal, például vékony- és vastagréteg integrált áramkör vagy keményfém, amelyek használata az igénypontban nem kifogásolható.

9.4.5. Vagylagosság, adott esetben, önmagában ismert stb. kifejezések

Ezek a kifejezések az oltalmi kör egyértelmű meghatározását nem akadályozzák, ezért használatuk az igénypontokban megengedett. A vagylagosságot tükröző kifejezéseknél esetenként kell elbírálni, hogy nem válik-e érthetlenné, áttekinthetlenné az igénypont a túl sok variáció miatt.

Az „és/vagy” szavakkal összekötött jellemzők egyidejű vagy vagylagos teljesülést írnak elő, azaz három variációt tartalmaznak, amelyek közül bármelyik változatnak meg kell felelnie az igényponttal szembeni követelményeknek.

Az „adott esetben”, „lehetséges esetben” lehetőséget fejez ki, az utánuk álló jellemző olyan lehetőséget ismertet, amelynek a végrehajtása lehetséges, de nem kötelező.

A „kívánt esetben”, „szükséges esetben” kifejezések után a leírt műveletet kötelezően végre kell hajtani, ha annak műszaki feltételei fennállnak, ellenkező esetben a műveletet úgy kell tekinteni, mintha az nem lenne leírva.

Az „önmagában ismert” szavak az adott jellemző műszaki közismertségét hangsúlyozzák. Az igénypont jellemző részében ezzel a jelzővel lehet egy önmagában nem új jellemzőt szerepeltetni.

9.4.6. Működés, hatás, célkitűzés az igénypontban

Az oltalmi igényt az igénypontokban egyértelműen kell meghatározni. Az egyértelműség követelményének a működés, hatás, célkitűzés önmagában rendszerint nem felel meg. Ezek a kifejezések általában annyira általánosítják az oltalmi kört, hogy az bővebb lesz, mint amire a találmány vonatkozik. Az ilyen jellemzőkkel szerkesztett igénypont az esetek nagy részében csak a találmány elvét és nem magát a találmányt helyezné oltalom alá. Egy működésmódhoz különböző megoldások, szerkezetek, berendezések, eszközök rendelkeznek.

A műszaki megoldásoknak széles köre eredményezhet ugyanolyan hatást. A hatásra utaló jellemzés kizárja ugyan a hatás elérésére nyilvánvalóan alkalmatlan megoldásokat, de nem jelöli meg az arra egyértelműen alkalmas megoldást.

A célkitűzést, feladatmegjelölést kifejező meghatározások önmagukban – mivel magát a megoldást nem tartalmazzák – nem használhatók műszaki megoldásnak más műszaki megoldástól való megkülönböztetésére. Egy műszaki feladat ugyanis sokféleképpen oldható meg. Elképzelhető az is – pusztán a feladatkitűzést tartalmazó oltalmi igény esetén –, hogy a kitűzött feladat nincs is megoldva.

A működésre, hatásra utaló meghatározásoknak, működést, hatást tartalmazó jelzős kifejezéseknek teljes mértékben való kiküszöbölése nem lenne célszerű. Ez ugyanis sok esetben megakadályozná a célratoró, tömör, a találmányi gondolatot tartalmazó fogalmazást, és az önmagukban ismert részegységeknek a pusztán feltüntetésével olyan tág oltalmi kört határozna meg, amely a bejelentőt nem illeti meg, illetve az igénypontban megfogalmazott találmány újdonságát nagyon támadhatóvá tenné. Például a bonyolult mechanikai szerkezeteknél, a villamos kapcsolásoknál a részelemek megnevezése, felsorolása alapján az újdonság megkérdőjelezhető, ha az igénypontban a működésre, hatásra utaló jelzős szerkezetek nem szerepelnek. Éppen ezért az önmagában ismert részegységek új rendeltetésének, hatásának jelzős szerkezetben való feltüntetése pontosítja, korlátozza, a már ismert megoldásoktól elhatárolja az oltalmi kört. A jelzős szerkezettel megfogalmazott működés, hatás, célkitűzés azonban a konkrét szerkezeti kialakítás megadását nem helyettesítheti.

Önmagában ismert részintézkedések jellemzésére a hatás, működés minden olyan esetben megengedhető (funkcionális jellemzés), amikor az nem megy az egyértelműség rovására, és a szakember a hatásjellemzőt vagy működési jellemzőt ismeretei alapján berendezéselemekkel vagy eljárási lépésekkel helyettesíteni tudja.

Kivételes esetekben előfordulhat, hogy a találmány egyes jellemzőit csak az elérendő eredménnyel lehet megadni. Ezekben az esetekben az eredménynek olyannak kell lennie, amely a leírásban feltárt kísérletek és intézkedések által közvetlenül, egyszerű kipróbálással igazolható.

Nem tekinthető működési jellemzőnek az olyan kifejezés, mint „félfekszik”, „érintkezik”, „terhel”, „forgórész” stb., mivel ezek a

jellemzők statikus állapotban is megállapíthatók.

9.4.7. „Product by process” igénypontok (lásd még I. sz. melléklet)

Egy eljárással (mely lehet előállítási, illetve izolálási eljárás) jellemzett termékigénypont csak akkor fogadható el, ha a termék nem jellemezhető mással, mint az előállítási illetve az izolálási eljárásával. A "product by process" igénypontok csak akkor fogadhatóak el, ha a termékek maguk megfelelnek a szabadalmazhatóság feltételeinek, tehát többek között újak és feltalálói tevékenységen alapulnak. Az izolálási eljárásukkal jellemzett termékek esetén nincs más olyan információ a szabadalmi leírásban, amely alapján a bejelentő megfelelően meg tudja határozni a terméket annak szerkezetével, összetételével vagy más mérhető tulajdonságával. Hagyományosan a természetben található, természetes, növényi vagy állati eredetű termékek izolálásával kapott, nem egységes vagy ismeretlen szerkezetű hatóanyagok szabadalmi oltalommal történő védelmére voltak jól alkalmazhatók az ilyen igénypontok. Ezen esetekben gyakran a termék nehezen jellemezhető a szerkezetével, viszont izolálási eljárás termékeként vagy szükség esetén paramétereivel is jól és egyértelműen jellemezhető.

Az előállítási illetve izolálási eljárásnak a product by process igénypontok esetén azonos eredménnyel ismételtlen megvalósíthatónak kell lennie. Ha a szabadalmi leírás megfelelően feltárta a vegyületek előállítására illetve izolálására vonatkozó eljárást, akkor elfogadható a szerkezeti képlet helyett a terméknek előállítási illetve izolálási eljárással való jellemzése az igénypontban.

A product by process igénypontok az eljárással közvetlenül előállított termékre vonatkoznak és abszolút termékoltalmat biztosítanak (T 20/94) függetlenül attól, hogy a végtermék milyen típusú jellemzőiben különbözik a kiindulási anyagtól.

Egy termék nem új pusztán azért, mert új eljárással állították elő (T 150/82, OJ 7/1984, 309). Egyéb új jellemzővel kell, hogy megkülönböztethető legyen a technika állásából ismert termékektől.

9.4.8. Reach-through igénypontok (lásd még I. sz. melléklet)

Jellemzően a vegyipar, gyógyszeripar és biotechnológia területén megfogalmazott azonosítási eljárásokon alapuló olyan találmányokra vonatkozó igénypontok, melyekben nem azonosított és meg nem határozott jövőbeni termékekre igényelnek oltalmat product-by-process-szerű igénypontokban. Azonban míg a product-by-process igénypontokkal jellemzett termék egyértelmű és jól jellemzett, addig a reach-through igénypontok szerinti azonosítási eljárással előállított termékek határozatlanok, hiszen egyetlen jellemzőjük ismert, az azonosítási eljárás alapjául szolgáló funkció. Ezen találmányok ezért a feltárás, az összhang, a határozatlan oltalmi kör, műszaki jellemzők és a kutathatóság hiányában nem szabadalomképesek.

9.4.9. Számítógéppel megvalósított találmányokra vonatkozó igénypontok (lásd még I. sz. melléklet)

A számítógéppel megvalósított, szabadalmazható találmányok tárgya eljárás, berendezés, valamint számítógépi program és a számítógépi programot tároló adathordozó is lehet, amennyiben a szabadalmi oltalmat a számítógépi program által végrehajtott, a szabadalmazhatóság feltételeinek megfelelő eljárásra vagy a számítógépi programot futtató berendezésre is igényelték ugyanabban a bejelentésben (lásd még III 2.2.6)

A számítógépi eljárásra vonatkozó igénypontok tárgyi köre tartalmazza az eljárás célját, azaz a találmány tárgyának megnevezését a találmány címével összhangban, szükség szerint az eljárás körülményeit és közreható eszközeit, valamint a találmány szerinti eljárás végrehajtásához szükséges eljárási lépéseket többes szám első személyű igealakokkal megfogalmazva. Amennyiben az eljárás egyértelműen felbontható a technika állásához tartozó, a találmányhoz legközelebb álló megoldással közös, ismert, és az ehhez a megoldáshoz képest új lépésekre, akkor az eljárás ismert lépéseit a tárgyi körben, új lépéseit a jellemző részben kell felsorolni. Ellenkező esetben az összes eljárási lépést a jellemző résznek kell tartalmaznia. Előfordulhat az is, hogy a találmány szerinti eljárás önmagukban ismert eljárási lépésekből áll, mint ahogy egy új, szabadalmazható berendezés is megépíthető önmagukban ismert elemekből, részegységekből. Ilyenkor a lépések megválasztása és azok sorrendje válthat ki új, meglepő többlethatást az ismert eljárásokhoz képest. Ilyenkor az eljárási lépéseket a jellemző részben kell felsorolni.

A számítógépes berendezésre, vagy programozott számítógépre, számítógéprendszerre vonatkozó igénypontok tárgyi körében a találmány tárgyát a találmány címével összhangban, és szükség szerint annak a technika állásához tartozó, a találmányhoz legközelebb álló megoldással közös, ismert elemeit, jellemző részében új jellemzőit kell felsorolni, mint az általában a berendezésre vonatkozó igénypontoknál szokásos. A találmány célja lehet az eljárási igénypontok szerinti eljárás végrehajtása; az új jellemzők lehetnek a számítógéppel megvalósított eljárás lépéseit végrehajtó eszközök, illetve az eszközöknek az eljárási lépéseknek megfelelő felsorolása. A felsorolás helyett a jellemző rész egy hivatkozást is tartalmazhat az ugyanabban a bejelentésben védeni kívánt eljárási igénypontokra.

A számítógépi programra vonatkozó igénypontok tárgyi körében szintén a találmány címével összhangban kell megfogalmazni a találmány tárgyát. Az igénypont tartalmazhatja a program futtatásakor végrehajtott eljárási lépések felsorolását, a számítógépi eljárásra vonatkozó igénypontoknál ismertetett módon elkülönítve az ismert és új jellemzőket. A számítógépi programra vonatkozó igénypont a lépések részletes ismertetése helyett utalást is tartalmazhat a bejelentés eljárásra vagy berendezésre vonatkozó igénypontjaira, amely hivatkozás szerint a számítógépi program futtatásakor az eljárásra vagy a berendezésre vonatkozó igénypont(ok)ban megfogalmazott lépéseket hajtja végre.

Az adathordozóra vagy tárolóeszközre vonatkozó igénypontok tárgyi köre a találmány címével összhangban tartalmazza, hogy az

adathordozó vagy a tárolóeszköz milyen célra szolgáló programot tárol. Jellemző részében ismertetni kell, hogy a tárolt program számítógépen való futtatásakor a számítógép milyen eljárást hajt végre, vagy utalni is lehet a bejelentés számítógépi eljárásra vonatkozó igénypontjaira.

9.5. Az igénypont és a leírás összhangja

Szt. 24. § (1) Az oltalmi kört az igénypontok határozzák meg, amelyeket a leírás és a rajzok alapján kell értelmezni.

Szt. 60. § (3) A leírásnak és az igénypontoknak egymással összhangban kell állnia. A leírásban meg kell fogalmazni a kitűzött feladat legáltalánosabb megoldását és az előnyös megoldásokat is. A főigénypontba vagy a mellérendelt főigénypontokba a találmány egészét, azaz a megvalósításhoz elengedhetetlenül szükséges összes jellemzőt kell belefoglalni. Az összhang előírása megköveteli, hogy mindaz, ami az igénypontokban szerepel, megtalálható legyen a leírásban is. Az igénypontokba foglalt találmányt ugyanis csak akkor lehet a leírás és a rajzok alapján értelmezni, ha ott ugyanazt a műszaki megoldást részletesen leírták.

Nem lehet igénypontokba foglalni olyan jellemzőket, amelyeket a leírásban nem ismertettek vagy – ha vannak rajzok – a rajzokon nem mutattak be.

Az igényelt oltalmi kört, az igénypontokba foglalt találmányt a leírásban részletesen ismertetni kell. A találmány legáltalánosabb megoldását követően a leírásban konkrét kiviteli példákon keresztül be kell mutatni a találmányt olyan részletességgel, hogy abból a találmány különösebb nehézség, feltalálói tevékenység nélkül is megvalósítható legyen. A találmány legáltalánosabb megfogalmazásának, a példáknek és az igénypontoknak összhangban kell lenniük, azaz a példáknek az általános megoldást alá kell támasztaniuk.

10. Bővítő értelmű módosítás vizsgálata

Szt. 72. § (1),
(2) A szabadalmi bejelentés új tartalom bevitelével nem változtatható meg úgy, hogy tárgya bővebb legyen annál, amit a bejelentés napján benyújtott bejelentésben feltártak.

Ezen keretek között a bejelentő a bejelentés napjától a szabadalom megadása kérdésében hozott döntés jogerőre emelkedéséig bármikor módosíthatja a szabadalmi leírást, az igénypontot és a rajzot.

Ha a bejelentő az újdonságvizsgálati jelentés közzétételét (A1 vagy A3, lásd II. 5.3. és II. 5.5.) követően nyújt be átdolgozott leírást, igénypontokat és rajzot, azt a Hivatal az újdonságvizsgálati jelentésre való válasznak, és nem saját kezdeményezéséből benyújtott módosításnak tekinti.

Saját kezdeményezéséből történt módosításnak tekinti viszont a Hivatal, ha a bejelentő felhívásra úgy dolgozza át a bejelentését, hogy az eredetinel több igénypontot fogalmaz meg.

Hasonlóan jár el a Hivatal a 77. § (3) szerinti változtatás kezdeményezése esetén is, tehát a szabadalom megadására kiküldött leírással kapcsolatosan kezdeményezett bejelentői változtatás esetén is (lásd még III. 12.3.1.)

Egyebekben a Hivatal az alaki vizsgálatnál leírtak szerint jár el (lásd II.8.).

10.1. Módosítás vizsgálata

Szt.72.§ (1) Ha a bejelentő az eljárás során az elismert bejelentési napon benyújtott változathoz képest új leírást, igénypontokat és rajzot bocsátott a Hivatal rendelkezésére – felhívásra vagy saját kezdeményezésre –, az érdemi vizsgálat során minden esetben meg kell vizsgálni, hogy az abban végrehajtott módosítás megengedhető volt-e, mivel a találmány tárgya nem lehet bővebb annál, mint amit a bejelentés napján benyújtott bejelentésben feltártak.

Ha a bejelentés napján benyújtott szöveg megváltoztatása, kihagyása vagy új szöveg hozzáadása új műszaki tartalom bevitelével jár, a módosítás nem engedélyezhető.

Bármilyen hiba kijavítása csak akkor lehetséges, ha a bejelentés napján benyújtott, a nemzeti szakaszt vagy eljárást indító iratok illetve az igényelt elsőbbséget megalapozó elsőbbségi iratok alapján egyértelmű és világos, hogy a nemzeti szakaszt vagy eljárást indító iratok hibát illetve hiányosságokat tartalmaznak, és az is, hogy a hibát illetve hiányosságokat hogyan kell kijavítani, illetve az elsőbbségi iratok alapján mely kiegészítések válnak a nem bővítő értelmű módosítás keretein belül lehetségesek.

Szt.72.§ (2) A leírásban előforduló nyilvánvaló nyelvi, helyesírási, számolási hibák bármikor javíthatók. Az ellentmondásos megfogalmazások egyértelművé tétele szintén nem kifogásolható, ha a bejelentés napján benyújtott iratokból egyértelműen megállapítható, hogy mi volt a bejelentő szándéka a megfogalmazással, és ha a módosítás után a bejelentés nem bővül újabb információval.

A technika állásával kapcsolatos további dokumentumoknak a leírásba történő beépítése ellen nem emelhető kifogás.

Nem engedhető meg, hogy a bejelentést olyan tárggyal bővítsék, amely csupán az adott bejelentést megalapozó elsőbbségi okirat(ok)ban szerepel, mivel a törvény szerint a bejelentés napján benyújtott bejelentésben feltárt anyag nem bővíthető a későbbiekben.

Annak eldöntésére, hogy a módosítás mikor lépi túl az eredeti bejelentésben feltárt találmány tárgyát, azt kell megfontolni, hogy az új tartalom bevitelével – ami nem csak hozzáadás, de törlés útján is

történhet – az adott területen jártas szakember jutott-e olyan információhoz, amely nem volt megismerhető közvetlenül és egyértelműen az eredetileg benyújtott bejelentésből. Így például, ha a bejelentő egy többkomponensű növényvédőszer-készítményre vonatkozó bejelentésnél még egy további komponensnek a készítményhez való adagolását is bele szeretné foglalni a bejelentésbe, akkor ezt a módosítást általában el kell utasítani.

Viszont, ha a bejelentő igazolni tudja, hogy a további komponens hozzáadása az adott területen jártas szakember számára nyilvánvaló (például szokásosan alkalmazott adalékanyag), megengedett az anyag megnevezése, miután az csupán a leírást teszi egyértelműbbé.

Ha az eljárás során megnevezett adalékanyaggal olyan különleges hatást lehet elérni, amelyet eredetileg nem tártak fel, akkor ez a módosítás nem engedhető meg.

Nem engedhető meg az a módosítás, amikor a „rugalmas alapra állított berendezés” esetében utólag közli a bejelentő, hogy a rugalmas alap például spirálrugó lehet. Ha azonban a rajzok az adott területen jártas szakember számára nyilvánvalóan spirálrugókat ábrázolnak, vagy a bejelentő bizonyítani tudja, hogy az adott rögzítéshez szakember csak spirálrugókat alkalmazna, akkor meg lehet említeni a spirálrugókat a bejelentésben, miután szakember számára semmiféle új információ nem merült fel, csupán a leírás lett egyértelműbb.

Ha a vizsgálat során a Hivatal olyan, a technika állásához tartozó megoldást tár fel, amely a találmánytól távol álló szakterülethez tartozik, így nem volt elvárható a bejelentőtől annak ismerete az igénypont megfogalmazásakor, és amely érinti az igényelt oltalmi kört, előfordulhat, hogy a találmány csak az igénypontnak egy ún. kizárással, „disclaimer”-rel való kiegészítésével határolható el megfelelően (lásd még III.9.4.3.). Ilyen esetben a kizárás utólagos megfogalmazása akkor sem számít bővítő értelmű módosításnak, ha az elismert bejelentési napon benyújtott leírás azt nem tartalmazta.

A később benyújtott példákat és a találmány további előnyeinek felsorolását ugyan nem lehet belevenni a bejelentésbe, de az elbíráló figyelembe veheti őket a bejelentésben szereplő igénypontok engedélyezése során. A bejelentési napot követően benyújtott – a leírásba be nem építhető – kiegészítő műszaki információt az akta azon részéhez kell csatolni, amely nyilvános, és így a technika állásához tartozik. A közvélemény tájékoztatására a szabadalmi leírás fedőlapján megjegyzés formájában jelölni kell, ha létezik ilyen információ. Ennek érdekében megadás előtt az adatlapon fel kell tüntetni, hogy az aktában kiegészítő műszaki információ található.

Megengedhető a nyilvánvaló hatás magyarázata is a módosításban, amennyiben a szakember teljesen egyértelműen ki tudja következtetni a műszaki jellemző hatását az eredeti bejelentésből.

A megoldandó műszaki probléma módosítása csak akkor engedhető meg, ha az eredetileg benyújtott bejelentésből az a szakember számára egyértelműen levezethető.

Azokban az esetekben, amikor nem nyilvánvaló, hogy a módosítás az eredeti dokumentum mely részein alapul, például ha a leírásba új oldalakat fűznek be vagy átdolgozott igénypont-sorozatot nyújtanak be,

a módosítás vizsgálatának megkönnyítése céljából kérhető, hogy a bejelentő a végrehajtott módosítások mindegyikénél világosan jelezze, hogy a módosítás az eredeti bejelentés mely részein alapul.

11. Észrevétel

Szt. 71. § A szabadalom megadására irányuló eljárásban a közzétételt követően bárki észrevételt nyújthat be, az érdemi vizsgálat során az észrevételt figyelembe kell venni (lásd még II. 5.6.).

12. Döntések a szabadalom megadására irányuló eljárásban

Az érdemi vizsgálat eredményeképpen a Hivatal a szabadalmat megadja; a szabadalmi bejelentést egészében vagy részben elutasítja, illetve úgy tekinti, mintha lemondtak volna az ideiglenes oltalomról.

Ha az eljárás folyamán a szabadalmi bejelentéssel kapcsolatban észrevétel érkezett, a Hivatal az észrevétel benyújtóját az észrevétel eredményéről az eljárás befejeztével tájékoztató formájában értesíti (lásd még II. 5.6.).

Szt. 76. § (1) Ha a szabadalmi bejelentés nem felel meg az érdemi vizsgálat törvényben meghatározott követelményeinek, a bejelentőt a kifogás természete szerint hiánypótlásra, nyilatkozattételre, illetve a bejelentés megosztására kell felhívni.

12.1. Elutasítás

Szt. 76. § (2), (3) A szabadalmi bejelentést egészében vagy részben el kell utasítani (korlátozott megadás), ha a hiánypótlás, illetve a nyilatkozat ellenére sem elégíti ki a vizsgált követelményeket. A bejelentést csak a felhívásban pontosan, határozottan megjelölt és kellően kifejtett okok alapján lehet elutasítani. Szükség esetén – általában akkor, ha az első felhívásban foglaltakhoz képest új tény vagy körülmény merül fel – újabb felhívást kell kiadni

12.12.2. Lemondás, lemondottnak tekintés

Szt. 76. § (4) Ha a bejelentő a felhívásra nem válaszol, illetve a bejelentést nem osztja meg, azt úgy kell tekinteni, hogy lemondott az ideiglenes szabadalmi oltalomról.

A Hivatal úgy tekinti, hogy bejelentő lemondott az ideiglenes szabadalmi oltalomról való azon esetekben is, ha az érdemi vizsgálatot nem kérték, vagy nem fizették meg a megadási és kinyomtatási díjat. Bejelentő az ideiglenes oltalomról lemondhat.

12.3. A szabadalom megadása

Szt. 77. § (1) Ha a találmány és a szabadalmi bejelentés megfelel a vizsgálat körébe tartozó valamennyi követelménynek, a Hivatal a bejelentés tárgyára szabadalmat ad.

12.3.1. A Hivatal megadással kapcsolatos intézkedései

Szt. 77. § (2) A szabadalom megadása előtt a szabadalmi leírásnak, az igénypontnak

és a rajznak a megadás alapjául szolgáló változatát meg kell küldeni a bejelentőnek, aki három hónapon belül nyilatkozhat arról, hogy e változattal egyetért-e.

A Hivatal a szabadalom megadása előtt a szabadalmi leírás, az igénypont és a rajz végső változatát oly módon egyezteti a bejelentővel, hogy az általa engedélyezhetőnek ítélt, javított vagy javított változat másolatát küldi meg jóváhagyás céljából. Ez a végső változat gyakorlatilag lehet:

a bejelentő részéről ismert anyag, melyet a bejelentés napján nyújtott be, vagy amelyet az eljárás során – hiánypótlás, nyilatkozattétel keretében – módosított;

lehet egy „előadói tollal“ javított változata, mely olyan alaki, stilisztikai javításokat tartalmaz, amelyek semmiképpen sem szűkítik a bejelentő által igényelt oltalom terjedelmét.

A kiküldött változat nem lehet azonban olyan, melyben érdemi, az oltalmi kört szűkítő értelemben módosító változtatások is vannak.

Ha a bejelentő egyetért vagy nem nyilatkozik, a szabadalom megadására a megküldött leírás, igénypont és rajz alapján kerül sor.

Szt. 77. § (3)

Ha a bejelentő változtatást kezdeményez, vagy újabb leírást, igénypontot és rajzot nyújt be, annak a végleges változat megállapítása során történő figyelembevételéről a Hivatal dönt.

Ez annyit jelent, hogy a bejelentő esetleges változtatásai alapján nem indul meg újabb egyeztetési szakasz, hanem a változtatások figyelembevételéről a Hivatal a bejelentő újabb megkérdése nélkül dönt. A bejelentő változtatását ezen esetben is saját kezdeményezésű módosításnak tekinti a Hivatal (lásd még III. 10.)

A bejelentőnek a megküldött anyaggal kapcsolatban az alábbi lehetőségei vannak.

a) Az anyagot változatlanul, egyértelmű jóváhagyásával küldi vissza; Ebben az esetben a Hivatal javításai – ha voltak – automatikusan úgy tekintendők, mintha azokat a bejelentő tette volna.

b) A bejelentő nem reagál a megküldött változatra. A szabadalom megadására a megküldött leírás, igénypont és rajz alapján kerül sor.

Ha a bejelentő megfizette a megadási és kinyomtatási díjat, akkor is meg kell várni a nyilatkozatra megszabott három hónap leteltét, és csak ezt követően lehet a megfizetést egyetértő nyilatkozatként kezelni.

c) Érdemi módosításokat végez az anyagban; Ha az érdemi módosítás olyan értelmű, hogy az szűkíti az oltalmi kört, és ez a változtatás nem befolyásolja hátrányosan a megoldás érthetőségét, az érdemi módosítás jóváhagyható. Ha a bejelentő a kiküldött anyaghoz képest akár a leírást, akár az igénypontokat bővítő értelemben módosította, a módosítást figyelmen kívül kell hagyni.

d) Egyéb módosításokat végez az anyagban. Ha az alaki, stilisztikai módosítások, a technika állásának kiegészítése nem befolyásolják hátrányosan a megoldás érthetőségét, nincsenek ellentmondásban az előírásokkal, azok jóváhagyhatók, a visszaküldött anyag a végleges nyomdapéldány szövegeként kezelhető.

Ha a bejelentés a bejelentő által végzett módosításokkal együtt is kielégíti a vizsgált követelményeket, a megadásra a visszaküldött

változat alapján kerül sor. Ellenkező esetben a bejelentő találmányára a leírás, illetve az igénypontok „javításával” kap szabadalmat.

A módosítás mivel hivatali felhívásra történt, nem díjköteles. Azonban amennyiben a megadás alapjául szolgáló leíráshoz képest ez a módosítás nem bővítő tartalmú többlet igénypontokat illetve többlet leírásoldalakat eredményez, ennek díja lerovandó. A bővítő tartalmú többlet igénypontok illetve többlet leírásoldalak nem képezhetik a megadásra kerülő leírás részét.

A szabadalom megadása előtt külön jogszabályban meghatározott megadási és kinyomtatási díjat kell fizetni a megszabott három hónapos határidőn belül. Ennek elmaradását úgy kell tekinteni, hogy a bejelentő lemondott az ideiglenes szabadalmi oltalomról.

A lemondottnak tekintő hivatali végzés megváltoztatását kérni lehet a bíróságtól. A megváltoztatási kérelem előterjesztésének határideje a döntés kézhezvételétől számított harminc nap. Ha a bejelentő a kérelmet késve nyújtja be, az igazolási kérelem tárgyában a bíróság határoz.

12.3.2 A megadó határozat

A Hivatal a szabadalom megadását határozatban közli a bejelentővel. A szabadalmat megadó határozatnak tartalmaznia kell:

- az ügyszámot,
- a lajstromszámot,
- a szabadalom címét,
- a bejelentés napját,
- az elsőbbségi adatokat,
- az NSZO-jelzetet,
- a szabadalmas nevét és címét (székhelyét),
- a képviselő nevét, valamint
- a szabadalom alapjául szolgáló leírás és rajz iktatószámát.

Az iktatószámok a jóváhagyás céljából kiküldött változat iktatószámaihoz (a továbbiakban: eredeti iktatószám) képest az alábbiak szerint változhatnak:

Ha a bejelentő a megadás alapjául szolgáló változatot nem küldte vissza, vagy azt változtatás nélkül, egyértelműen jóváhagyta, továbbá ha a megadás alapjául szolgáló változatban változtatásokat eszközölt, de azokat a Hivatal figyelmen kívül hagyta, a leírás és a rajzok iktatószámai az eredetiek maradnak.

Ha a bejelentő a megadás alapjául szolgáló változatban változtatásokat eszközölt és azokkal a Hivatal teljesen vagy részben egyetértett, úgy

- ha a visszaküldött változat új iktatószámot kapott, akkor az új iktatószámot kell megadni;

- ha a visszaküldött változat az eredeti iktatószámot viseli és abban eszközölték a változtatásokat, vagy új iktatószámú oldalakat mellékeltek, akkor az eredeti iktatószám mellett a visszaküldött változat kísérőlevelének iktatószámát is meg kell adni.

Ha a Hivatal a változtatásokkal csak részben értett egyet, vagyis a leírás és a rajzok nem tükrözik a Hivatal és a bejelentő közötti teljes egyetértést, erre fel kell hívni a bejelentő figyelmét ("a leírás, rajz javításával").

A megadó határozat a kézbesítéssel emelkedik jogerőre, ha a kézhezvételtől számított 30 napon belül nem kérik annak

megváltoztatását. Az ideiglenes szabadalmi oltalom a szabadalmat megadó határozat jogerőre emelkedésével - de a bejelentés időpontjára visszaható hatállyal - végleges szabadalmi oltalommá alakul át.

Szt.78.§(2)

A szabadalom megadását be kell jegyezni a szabadalmi lajstromba, és arról hatósági tájékoztatást kell közölni a Hivatal hivatalos lapjában.

12.3.3 A szabadalmi okirat

Szt. 78. § (1)

A Hivatal a szabadalom megadását követően szabadalmi okiratot ad ki. Ehhez hozzáfűzi a kinyomtatott szabadalmi leírást az igényponttal és a rajzot. A szabadalmi okiratnak nincs a szabadalom megadásával kapcsolatban jogi jelentősége, a szabadalom megadására vonatkozó döntést a jogerős megadó határozat tartalmazza.

I.sz. melléklet

Szabadalmazható igénypont-típusok

Termék

Termék, mely (a) és (b) anyagot tartalmaz, azzal jellemezve, hogy az (a) anyag (a1), (a2), (a3), és (a4) anyagot tartalmaz, a (b) anyag (b1), (b2), (b3) anyagokból lett kiválasztva, és a termék (c1), (c2) és (c3) tulajdonságokkal rendelkezik.

Számítógépi program ... célra, azzal jellemezve, hogy számítógéppel olvasható tárolóközegén eltároltan az eljárási lépéseket megvalósító programot tartalmaz (felsorolás, a lépéseknek megfelelően).

Számítógépi program / számítógépes program, azzal jellemezve, hogy a program egy vagy több számítógépen történő futtatása során a ... igénypontok bármelyike szerinti eljárást végrehajtó utasításokat tartalmazza.

Számítógépes program a .... igénypontok bármelyike szerinti eljárás megvalósítására, azzal jellemezve, hogy a program egy vagy több számítógépen történő futtatása során a következő lépéseket hajtja végre: <eljárási lépések szerint, pl. valami kimutatása, kiolvasása, meghatározása, stb.> /végrehajtja a ... igénypontok bármelyike szerinti eljárást / utasítja az adatfeldolgozó berendezést a ... igénypont eljárási lépéseinek végrehajtására.

Adathordozó/tárolóeszköz, amelyen ... eljárást végrehajtó számítógépes program van tárolva, azzal jellemezve, hogy a tárolt adatok és utasítások a programnak számítógépen való futtatásakor az ... igénypontok szerinti eljárást hajtják végre.

Vegyület (anyag, fehérje, oligonukleotid, DNS...), melynek szerkezete az (I) általános képlet (1. ábra) szerinti (SEQ ID NO: 1 azonosítószámú szekvenciának felel meg).

Berendezés

Berendezés a ...n... igénypont szerinti eljárás megvalósítására.

Berendezés ...célra, amely <a berendezés ismert jellemzői>, azzal jellemezve, hogy <a berendezés új jellemzői>

Berendezés/(számítógép) rendszer ... célra / különösen a ...igénypont szerinti eljárás végrehajtására, amely berendezés/rendszer <ismert jellemzők felsorolása>, azzal jellemezve, hogy az eljárási lépéseket megvalósító eszközei vannak (felsorolás az eljárási lépéseknek megfelelően).

Berendezés/(számítógép) rendszer ... célra, azzal jellemezve, hogy a ... igénypont szerinti eljárást megvalósító eszközöket tartalmaz.

Eljárás

Eljárás (A) előállítására az 1. igénypont szerinti termék alkalmazásával, azzal jellemezve, hogy az (a) és (b) anyagot elegyítjük, és (d), (e) lépéseket követően (f) lépést végzünk.

Eljárás ... célra, ahol <az eljárás körülményei>, amelynek során <ismert eljárási lépések>, azzal jellemezve, hogy <új eljárási lépések>

Eljárás a ... igénypont szerinti berendezés működtetésére, azzal jellemezve, hogy <eljárási lépések

Alkalmazás

X vegyület (anyag) alkalmazása Y-ként (ahol Y nem gyógyászati alkalmazás)

Első gyógyászati alkalmazásra vonatkozó termék/alkalmazási igénypontok (első indikáció)

X vegyület (anyag, készítmény) antibakteriális szerként történő alkalmazásra

X vegyület (anyag, készítmény) Y betegség gyógyítására való alkalmazásra

X vegyületet (anyagot) tartalmazó A anyagkeverék Y betegség gyógyítására való alkalmazásra

X vegyületet (anyagot) tartalmazó gyógyszer

X vegyület (anyag, készítmény) gyógyszerként való alkalmazásra

X vegyület (anyag) alkalmazása Y gyógyszer előállítására

Második gyógyászati alkalmazásra vonatkozó igénypontok (második indikáció)

X vegyület (anyag) alkalmazása Y betegség gyógyítására való gyógyszer előállítására

„Product by process”

X termék, amely Y eljárással állítható elő

Y eljárással előállított (kapott, kapható...) X termék

Nem szabadalmazható igénypont típusok

Kezelési eljárás

Eljárás X betegség gyógyítására Y vegyület (keverék, anyag) beadásával.

Eljárás X anyag vagy készítmény használatára Y betegség kezelésére

X vegyület alkalmazása gyógyszerként Y betegség gyógyítására

X vegyület alkalmazása Y betegség gyógyítására

X anyag vagy készítmény használata Y betegség kezelésére

B berendezés alkalmazása emberi test /betegség kezelésére

Reach through claim

Izolált és tisztított X vegyület, amelyet a ... igénypont szerinti (szkrínelési) eljárással azonosítanak